

Toneelwerkgroep

Proloog

'Neus & Ko op zoek
naar het verzwegen nieuws'

1. Op school

Schoolbel- of sirene: iedereen in de rij; tweede bel: iedereen naar zijn plaats in de klas

Juf : **Komt binnen.** Goedemorgen kinderen!

De juf heeft een spraakgebrekje; ze zegt af en toe 'hm', op een hoog toontje.

Allemaal : Goedemorgen, juffrouw!

Juf : Het is zangles. Wij nemen de zangbundel: 'Wie jong is, wil zingen'. We slaan hem open op bladzijde . . . hm . . . 2 . . . en we zingen het lied: 'Wij reizen . . . hm . . . in de boeken'.
Ik geef de toon aan. **Toon op blokfluit.**

Allemaal : Wij . . .

Juf : Een-twee-drie-vier, een-twee-drie.

De kinderen beginnen allemaal ongelijk te zingen.

Juf : Stop! Jullie zitten nog te slapen.

Neus : U had nog niet gezegd hoeveel tellen vooraf, juf!

Juf : Zeven natuurlijk. Het is een . . . hm . . . vierkwartsmaat.

Nog eens. **Toon op blokfluit.**

Allemaal : Wij . . .

Juf : Een-twee-drie-vier, een-twee-drie.

Allemaal : Wij reizen in de boeken
en leren onderweg
van plaatjes en verhaaltjes
door meester uitgelegd.
Zo wordt het schoolse leven
een spannend avontuur
slechts node onderbroken
door 't klokje van vier uur.

Er zitten nogal wat 'brommers' tussen, die de hoge tonen niet halen, hetgeen het geheel een behoorlijk vals bijgeluidje geeft.

Juf : Die hoge tonen, die moet je nét vóór in de keel zingen. Die komen
... hm ... diep onder uit de borst. Ja ...? Nog een keer. **Blok-
fluit.**

Allemaal : Wij ...

Juf : Een-twee-drie-vier, een-twee-drie.

Allemaal : **Iedereen doet nu zichtbaar zijn best.**

Wij reizen door de wereld
het schoolboek in de hand.
Maar gaan wij naar den vreemde
zien wij eerst Nederland.
Voordat wij ongeduldig
het buitenland in gaan
moeten wij eerst de glorie
van 't vaderland verstaan!

Juf : Er zijn er een paar bij, die niet bij de ... hm .. . hoge tonen kunnen.
Wie zijn dat?

Allemaal : **Gefluister.**

Juf : Als je er niet bij kunt, dan moet je dat ... hm .. . niet forceren. Dan
loop je het gevaar dat je vals gaat zingen. Als we nu afspreken, dat
wie er niet bij kan, bij de hoge tonen ... hm ... net doet alsof ie
zingt. Ja?

Juf : **Blokfluit.**

Allemaal : Wij ...

Juf : Een-twee-drie-vier, een-twee-drie.

***De cursief gedrukte woorden worden maar door één meisje gezongen - Jeanneke
- de rest doet bij die woorden net alsof ze zingen.***

Allemaal : Wij nemen naar de toekomst
een tas vol boeken mee.
En daarin staat te lezen
wat men voor moeite **deë**.
En doet om deze wereld
te maken tot een **tuin**.
Waar wij de bloemen plukken.
Waar wij **gelü**. . . **kkig** zijn!

Bel.

Juf : Geschiedenis!

Ze schrijft op het bord: De Gouden Eeuw.

Zo, wij waren gebleven bij 'De Gouden Eeuw' bladzijde 4, tweede
alineea .. hm .. Henkie!

Henkie : **Leest.** 'Wat hadden de kooplieden met handel veel verdiend in de
Gouden Eeuw. Op het eind van deze eeuw begon dan ook het. . eh
. . potvurturren . .

Juf : Potverteren!

Henkie : '. . potverteren. Veel kooplieden lieten fraaie landhuizen bouwen.
Vooral langs de Utrechtse Vecht verrezen er weelderig ingerichte
buitenverblijven.'

Neus : **Steekt vinger op.**

Juf : Zeg het eens, Neus.

Neus : We waren al op de volgende bladzijde, juf.

Juf : Het kan nooit kwaad iets voor de tweede keer te horen . . hm . . en
zeker voor jou niet, Neus! Ga maar rustig verder, Henkie.

Henkie : 'De zoons en kleinzoons van de rijken vonden het . .

Jeanneke : **Zegt voor.** . . allerplezierigst..

Henkie : . . allerplezierigst op het geld van hun voorouders te teren. Ze
kleedden zich net als de dames van die tijd in kleurige kostuums.'

Neus : En de gewone mensen,juf, wat hadden die an. Daar staat niks van
in het boek.

Ko : **Fluistert.** Dan hoeven we het ook niet te kennen.

Juf : Geen onderonsjes daar. Ko, ga door.

Ko : 'De zijden jas was afgezet met een gouden bies. De kousen waren
versierd met afbeeldingen van bloemen. Als je daar dan een rijk
versierde degen bij droeg leek je een hele held.'

Neus : Dat lijkt me lastig als je gaat zitten, zeg!

Kinderen lachen.

Juf : Als jij er nou eens niet steeds tussen komt . . hm . . Neus. We schieten zo niets op.

Bel.

Juf : Ruimtevaart. Kareltje ...!

Karel : **Leest.** 'Hoe spannend het ook is het verleden te bestuderen, iedereen zal er voor kiezen meer van de toekomst te weten te komen. En al zijn we geen profeten, toch kunnen we al heel veel zeggen over die toekomst. Er zullen bijv . . bijv . .

Juf : . . bijvoorbeeld . .

Karel : . . . bijvoorbeeld allerlei ruimtevaartuigen door de ruimte klieven, om andere planeten cirkelen en daar landen. De ruimte, het heelal, met zijn vele raadselen is een van de grootste uitdagingen van de toekomst.'

Jantje steekt zijn vinger op.

Juf : Jantje?

Jantje : Juffrouw, ik heb op de televisie gezien dat het miljoenen en miljoenen kost om zo'n ruimtevaartuig naar de maan te sturen. En het enige wat ze er gevonden hebben zijn een paar stenen. Is dat nou wel de moeite waard?

Juf : O, o, o, Jantje. Ben jij nu een kind van deze tijd? Een veroveraar van het oneindige heelal? Als Columbus zo geredeneerd had als jij, dan hadden we Amerika nu nóg moeten ontdekken.

Neus : Juf, ik vind eigenlijk dat Jantje gelijk heeft. We hadden dat geld veel beter aan de mensen in de arme landen kunnen geven die honger hebben.

Juf : Dat is wel heel lief van jou gedacht, Neus. Maar zo simpel is die zaak niet. Die ontwikkelingslanden, dat is een heel ingewikkeld probleem. We kunnen het daar beter eens een andere keer over hebben.

Neus : Altijd als ik iets vraag zegt U: we kunnen het daar beter eens een andere keer over hebben . . . maar't gebeurt nooit!

Kinderen lachen over zoveel brutaliteit. Juf rammelt Neus door elkaar.

Juf : Van zo'n brutale opmerking ben ik niet gediend, Neus. Lees maar een stukje verder.

Ko : **Zegt voor.** 'Er zijn al vele dikke boeken ..'

Neus : 'Er zijn al vele dikke boeken volgeschreven over de vraag of er op andere planeten leven voorkomt. Planten, dieren, of misschien wel mensen. We kunnen die vraag slechts beantwoorden door er naartoe te gaan.'

Bel.

Juf : Opstel! **Ze pakt dechriften.**
Ik heb jullie opstel nagekeken wat als onderwerp had: het werk in de fabriek.
Jantje, een zeven plusje. Henkie, zeventje. Jeanneke, zesje. Karei, een acht. Je hebt weer goed je best gedaan, jongen. En dan hebben we hier het opstel van Ko. Dat is een keurig opstel, Ko. Ik zal jullie een stukje voorlezen.
'Het is mooi om de machines te zien draaien. Alles loopt gesmeerd. De mensen zingen onder hun werk. De broden worden hier gebakken, gesneden en ingepakt. De volgende dag liggen al deze broden op een vrolijke ontbijttafel. Daarom vinden de mensen het fijn om in een broodfabriek te werken.' Een negen, Ko.

Ko : Dankje wel, Juf.

Juf : En dan hebben we hier het opstel van Neus. Dat is weer onder de maat. Slecht geschreven, veel taalfouten .hm .warrig. Je zult het met een vier moeten doen.

Neus : Mijn vader zegt dat het een erg goed opstel is, Juf! Zoals het in mijn opstel staat, zo is het ook in het echt.

Juf : Staat jouw vader hier voor de klas?

Neus : **Kwaad.** Nee, die staat in de fabriek. En als ie thuiskomt is ie ontzettend moe, dan heeft ie nergens geen zin in. Hij moet ook heel vroeg naar zijn werk, zo vroeg dat wij hem niet eens meer zien, want wij slapen dan nog. En hij vindt zijn werk erg vervelent, altijd hetzelfde, en hij verdient ook heel weinig. Nou dat staat allemaal in mijn opstel.

Ko : Neus, vervelend is ook met een d, jóh!

**Kinderen lachen. Bel. Iedereen naar de speelplaats, Ko en Neus blijven achter.
Ko veegt het bord uit.**

Neus : Ik ga weg, Ko.

Ko : Waar naartoe, Neus?

Neus : Ik ga op reis, ik vind het hier niet leuk meer.

Ko : Dat kun je niet doen, Neus. Straks hebben we biologie.

Neus : **Pakt biologie-boek.** Biologie!
Ze leest. 'De natuur heeft wel goed gezorgd dat ze de giraffen zo'n lange nek gegeven heeft. Nu kan het dier tenminste bij de lekkere berkeblaadjes zonder op zijn tenen te hoeven staan.'

Ko : Dat is toch leuk voor die giraf?

Neus : Wat heeft zo'n giraf nou aan een lange nek? Over vijftig jaar zijn ze uitgestorven. Dan komen ze alleen nog maar in dierentuinen voor. En dan is het heel lastig hoor om zo'n lange nek te hebben. Moeten ze die voederbakken ontzettend hoog hangen ... Ik ga weg Ko, ik leer hier niks. En als ik iets vraag, dan krijg ik geen antwoord of ik wordt uitgelachen. Ik ga zelf wel kijken hoe het in mekaar zit.

Ko : Neus, dat kun je niet doen, jóh! Dan ga je niet over, weetje dat? En juf heeft toch al de pik op je.

Neus : Natuurlijk, omdat ik altijd dingen vraag die ze niet weet.

Ko : Nee, omdat je altijd dingen vraagt die niet in het boek staan, en die we niet hoeven te kennen. Dat houdt toch verschrikkelijk op.

Neus pakt de atlas.

Neus : Hier Ko, de atlas. Waar jij prikt, daar ga ik naartoe. De kaart van Nederland, ogen dicht en prikken. **Ko prikt.**

Ko : **Lacht.** Midden in de Noordzee. Dat wordt zwemmen, Neus.

Neus : Nog een keer.

Ko : **Prikt nog een keer.**

Neus : Groningen. Dan ga ik naar Groningen.

Ko : Als je tot na schooltijd wacht, ga ik mee.

Neus : Ik ga nu.
Ko : Hoe denk je daar te komen?
Neus : **Houdt duim omhoog.**
Ko : Liftend? Alleen?
Neus : Dag Ko, ik schrijf je wel.

Neus gaat weg. Gaat rechts op het speelveld staan liften.

Ko : **Tegen publiek.** Een meisje. Liftend. Alleen! En 't is nog wel mijn meisje. Maar dat weet ze nog niet. Wat moet ik nou doen? Als ik meega, dan spijbel ik, dan ben ik niet meer de beste van de klas. Maar als ik hier blijf, ja, dan ben ik mijn meisje kwijt.

Aarzelt even, neemt een besluit en gaat met Neus mee staan liften.

Tussenscène 1

Er komt een vrachtwagen op; er hangt een bordje op met 'Cris Cras'.

Neus : Groningen? **De chauffeur wenkt ze naar binnen en ze gaan naast hem zitten.**

Cris : **Zingt.**
Met mijn stuurwiel in de hand
rijd ik door het hele land.
Om mijn vrouw d'r knip te vullen
rijd ik met een bak vol spullen
van 'n ander langs de wegen.
Zit ik om een grap verlegen
of een babbel, stop ik even.
Als de duim wordt opgeheven
kunnen lifters aan de kant
met Cris Cras door Nederland.

Allemaal : Met Cris Cras door Nederland!

Cris : Zo jongelui, jullie hebben geluk dat expeditiebedrijf Cris Cras vandaag naar Groningen moet. En wat gaan jullie doen in Groningen? Logeren?

Neus : . . . Eh . . . een beetje rondkijken, mijnheer.

Cris : Hoezo?

Neus : Nou, als je wat van Groningen wilt weten, dan kun je er het beste naartoe gaan, mijnheer!

Cris : Zeggen jullie maar Cris hoor! En, wat vind jullie meester ervan?

Ko : Eh . . . we hebben een juf, en die weet het nog niet.

Neus : Het is een verrassing voor haar. We schrijven haar alles wat we zien en beleven.
Ga je vaak naar Groningen, Cris?

Cris : Ik kom overal. Vandaag rij ik van Eindhoven naar Groningen met -een bak vol worst. Morgen rij ik van Groningen naar de Rijnmond met een bak vol aardappelpuree. En overmorgen dan rij ik weer van de Rijnmond naar Eindhoven met een bak vol buitenslands vlees. Zo zit ik elke dag ergens anders.
Ze leunen nu alle drie zwaar naar achteren.

Neus : Wat wordt het hier heuvelachtig? Waar zijn we nou?

Cris : De Veluwe.

Neus : Wat staat er in ons aardrijkskundeboekje over de Veluwe?

Ko : ***Leest.*** 'Een groot gedeelte van Gelderland, de Veluwe, is woeste grond. Het is een prachtig natuurgebied, waar veel mensen rust vinden in hun verdiende vrije tijd.' ***Cris lacht.***

Neus : Waarom lach jij?

Cris : Nou, toen Ko dat zo voorlas, moest ik even denken hoe dat er zo uitziet, die rust.
Je laadt je vrouw en je kinderen en de piknikmand in de auto, je rijdt naar het bos en als je daar dan aankomt, dan merk je dat de rooie vlag uithangt.

Neus : De rooie vlag?

Cris : Ja, dat is een teken dat het gevaarlijk is om die gebieden te betreden. Bijna de helft van de Nederlandse natuurgebieden zijn militair terrein geworden. En de andere helft, dat is beschermd gebied, daar mag je niet van de paden af. En als je wel van de paden af mag dan is het er zo druk dat er van je rust ook niet veel terecht komt.

Neus : Waar zijn we nou?

Cris : Dit is Drente.

Ko : **Leest.** 'In Drente zie je geen schapen meer.'

Cris : Al hééél lang niet meer, ik rij hier al vijftien jaar maar ik heb hier nog nooit een schaap gezien.

Ko : **Leest.** 'Dat komt omdat de heidegronden, waar vroeger de kudden graasden, ontgonnen zijn door de Nederlandse Heidemij. De Drentse boeren hebben er nu een vruchtbare grond aan.'

Cris : Binnenkort zie je hier ook geen boeren meer.

Neus : Waarom niet?

Cris : De boeren kunnen er niet van rondkomen. Het boeren loont niet meer. Per dag houden er in ons lang dertig boeren op.

Neus : Daar staat nou niks van in onze boekjes. Hoe zou dat komen, Cris?

Cris : Ja, dat zou je nou eigenlijk eens aan je juf moeten vragen. Maar ik denk dat het komt omdat de mensen die die boekjes schrijven jul-
lie niet te veel willen laten schrikken, van al die dingen die er da-
gelijks in de wereld gebeuren. Wat staat er nou bijvoorbeeld in jul-
lie boekjes over Groningen. Staat er iets in over strokarton?

Ko : **Leest.** 'Kwelders. .. scheepsbouw . .. dalgrond . .. Rottumeroog'...
ja: 'In Groningen staan strokarton- en aardappelmeelfabrieken.'

Cris : Meer niet?

Ko : Nee.

Cris : Dacht ik wel. Nou jongelui, ik weet er niet het fijne van, maar ik weet wel dat er veel mis is daar in die strokarton. Die mensen die daar werken hebben het allesbehalve naar hun zin. Nog maar een tijdje geleden zijn daar grote stakingen geweest.

Neus : Daar gaan we heen, Ko. Dat moet ik zien.

Cris : Nou dat komt dan goed uit, we komen zo langs een strokartonfa-
briek, dan zal ik jullie daar afzetten. Moeten jullie maar eens om
een rondleiding vragen.

Neus : Doen we.

Cris : Hebben jullie ondertussen geen honger gekregen?

Ko : Nou, en of. We zijn vanmorgen zo van school weggegaan, zonder iets mee te nemen. Stom hè, Cris.

Cris : Stap maar uit, we zijn er. En pak maar meteen een lekkere vette worst uit de achterbak, hè?

Ko : ***Komt met een hele grote worst van achter de auto.***
O, wat een grote!

Neus : Wat een knots!

Ko : Lekker hoor!

Neus : Had niet gehoeven hoor!

Cris : ***Rijdt weg.*** Jongens, tot ziens, hè! Kijk uit je doppen!

Neus : Tot ziens en bedankt!

2. Oost-Groningen: In de strokartonfabriek

Neus en Ko lopen naar de poort van een fabriek.

Neus : ***Leest.*** 'Strokartonfabriek Oude Pekela.'

Ze drukt op een bel; door de intercom in de poort klinkt een neusstem, waar ze ontzettend van schrikken.

Stem : Wat is Uw naam en wat is er van Uw dienst?
Hallo . . .!

Neus : Eh . .. Hallo!

Stem : Wat is uw naam?

Neus : Wij zijn Neus en Ko en wij willen graag de fabriek zien.

Stem : Excursies moet men schriftelijk aanvragen.

Ko : Nee juffrouw, wij willen graag een rondleiding.

Stem : Die moet men óók schriftelijk aanvragen.

Neus : Maar dat wisten we niet en we staan nou al voor de poort.

Stem : U kunt het desnoods telefonisch proberen.
Het telefoonnummer is nul drie vier zeven acht; vier, twee, zeven, zes, twee, vijf, toestel vierzeven drie.

Neus : ***Met neusstem.*** Oké.

Ko : Neus, wat nou?

Neus : ***Terwijl ze Ko meetrekt naar een telefooncel.*** Bellen natuurlijk.
Bij telefoon. Het nummer? !

Ko geeft het nummer precies; er verschijnen nu vier personen, onder wie één meisje, op een trap. Ze hebben allemaal een telefoontoestel in de hand.

Telefoniste : Met de telefoniste.

Neus : Dag, met Neus.

Telefoniste : Met wie zegt U?

Neus : Met Neus en Ko. Wij willen graag de fabriek zien.

Telefoniste : Heeft U al een afspraak gemaakt?

Neus : We zijn van de schoolkrant.

Telefoniste : Het spijt me, daar kan ik niet over beslissen. Een ogenblikje. Ik verbind U door.

Chef : Met de chef.

Neus : Met Neus en Ko. We zijn van de schoolkrant en we willen graag de fabriek zien.

Chef : Daar kan ik niet over beslissen, een ogenblikje, dan verbind ik U door.

Bedrijfsleider : Met de bedrijfsleider.

Neus : Met Neus en Ko. Wij zijn journalisten van de schoolkrant en we willen graag een rondleiding.

Bedrijfsleider : Daar kan ik niet over beslissen. Ik verbindt u door, een ogenblikje.

Directeur : Met de directeur!

Neus : **Boos.** Met Neus en Ko!

Directeur : Aha, de firma Neus en Ko. U belt voor een bestelling. Wat is er van Uw dienst. We maken massief karton, golfkarton, we leveren dozen in elke gewenste maat, we bedrukken ze voor U, we slaan er nietjes door, net wat U maar wilt. Wat zal het zijn.

Neus : Wij zijn Neus en Ko. Wij zijn journalisten van de schoolkrant en wij willen alleen maar de fabriek zien.

Directeur : Ik zie hier geen schriftelijke aanvraag van U liggen.

Neus : Nee, dat klopt. We wisten niet dat dat moest. We staan nu al voor de poort.

Directeur : Hoe oud bent U, als U mijn vraag niet indiscreet vindt.

Neus : Over enkele jaren zijn we al achttien.

Directeur : Ik vind het allemaal een beetje raar; moeten jullie niet naar school?

Neus : We hebben er speciaal vrij voor gekregen, want onze juf vond het erg belangrijk.

Directeur : Ik zou toch eerst wel eens jullie juf willen spreken.

Neus : **Weet niet wat ze moet doen.**

Directeur : Hallo!

Neus : Hallo! Een ogenblikje ze komt eraan!

Neus drukt Ko de hoorn in de hand. Ko in paniek. Begrijpt tenslotte wat ie moet doen en houdt de hoorn tegen zijn oor.

Ko : **Hoge stem.** Hallo, met Ko ...

Directeur : Wat?

Ko : Met Koba . . . Koba van der Hoven. Mijn kinderen zijn van de schoolkrant en het is erg belangrijk.

Directeur : Wat is erg belangrijk?

Ko : Hun ... hm .. . onderzoek. Ik heb ze speciaal vrijaf gegeven. En als U ze niet binnenlaat.. . hm .. . dan zullen ze een slecht stukje schrijven over Uw . . . hm . . . fabriek.

Directeur : O natuurlijk, juffrouw Van der Hoven, natuurlijk kunnen Uw kinderen de fabriek bezichtigen. Ik dacht even .. . wat is de naam van Uw school?

Ko : De Christina-school in Eindhoven.

Directeur : De Christina-school in Eindhoven. Ik zal er persoonlijk zorg voor dragen dat Uw kinderen goed ontvangen worden. Ik juich zo'n initiatief toe. Ze kunnen komen wanneer ze maar willen.

Ze hangen op.

Bedrijfsleider : Met de bedrijfsleider.

Directeur : Ja, hier met de directeur. Er komen zodadelijk twee kinderen van de Beatrixschool in Eindhoven voor een rondleiding. Wilt U daar persoonlijk zorg voor dragen?

Bedrijfsleider : Natuurlijk, mijnheer de directeur. Komt in orde.

Belt de chef.

Chef : Met de chef.

Bedrijfsleider : Met de bedrijfsleider. Er komen zodadelijk twee kinderen van de Ireneschool uit Eindhoven voor een rondleiding. Wilt U er persoonlijk zorg voor dragen dat ze goed ontvangen worden?

Chef : In orde.

Aan de poort; Neus en Ko ervoor, de chef erachter.

Chef : Zo Jullie zijn dus de kinderen van de Margrietschool?

Neus : Van de Christina-school.

Chef : Zijn jullie maar met zijn tweeën?

Ko : Ja meneer, we zijn door de klas afgevaardigd.

Chef : Dan zijn jullie zeker de knapste van de klas.

Neus : Ja meneer, in het afkijken.

Chef : Ik vind het heel flink hoor, dat jullie met z'n tweeën zo'n lange reis hebben kunnen maken. Wat is de bedoeling van de rondleiding?

Ko : Wij willen er een stukje over schrijven in de schoolkrant.

Chef : Nee maar, ik heb echte journalisten voor me. Hoe heet jullie krant?

Ko : Dat weet ik niet. **Stoot Neus aan.**

Neus : We hebben een prijsvraag uitgeschreven voor degene die de beste naam weet.

Chef : Mag ik ook meedoen?

Neus : Nee.

Ze lopen de poort in en verdwijnen achter het speelvlak, terwijl de chef doorpraat.

Chef : Nou, kom maar gauw binnen en let goed op, anders begrijp je er niks van.

Daar zien jullie het hakselgebouw, daar hakken we het stro in stukjes. Daar . . . nee niet daar, hiér . . . zien jullie de ontluichtings-apparaten. Daar zien jullie de parkeerplaats, en daarachter het nieuwe directiegebouw.

Ze verschijnen weer vóórop het speelvlak, in de produktiehal.

Chef : ***In een razendsnel tempo, Neus en Ko snappen er niets van.*** Stro-karton is eigenlijk een ouderwetse benaming. Men dient te spreken van stro-verwerkende industrie. Ons karton wordt gemaakt van stro en oud papier. Het stro komt de fabriek binnen, wordt gewogen, gesneden, gekookt, gezeefd en gewassen, bij het papier gevoegd, dat gekookt, geroerd, gezeefd en gewassen is. De vloeistof van water, stro en oud papier wordt uitgestort op een brede baan, gedroogd met lucht en handdoeken, opgerold, gesneden, gegolfd, geplakt, gedroogd, gerild, bedrukt, gevouwen, geniet of geplakt,

opgestapeld, verpakt en vervoerd. Zo dat was het? Zijn er nog vragen.

Neus en Ko staan perplex, ze lopen naar een mevrouw die aan de lopende band staat te knippen.

Chef : Hier zien jullie de stobalen op de lopende band.

Ko : Wat doet die mevrouw hier?

Chef : Zij knipt de touwtjes om de balen door.

Telkens als Neus nu iets lastigs wil vragen, trekt de chef haar weer mee.

Neus : ***Tegen de mevrouw.*** En wat doet u nog meer?

Chef : Niks.

Neus : Gaat dat nou niet vervelen?

Chef : Dat werk moet ook gebeuren, daar hebben we nog geen machines voor.

Neus : Ruilen jullie nooit?

Chef : Wat bedoel je, jongedame?

Neus : Die mevrouw rondleiden en U de touwtjes doorknippen.

Chef : Ieder doet hier het werk waar hij het meest geschikt voor is.

Neus : Kan die mevrouw dan niks anders. ***Chef dreigt kwaad te worden.***

Chef : Kijk, hier zie je hoe het oud papier wordt losgeweekt tot vezeltjes. En hier komt de vloeistof van stro en papier weer bij elkaar.

Ko : 't Is hier wel benauwd zeg.

Chef : Dat is in andere fabrieken nog veel erger. Wij werken hier met chemicaliën, dan is de temperatuur van de kookvloeistof nooit hoger dan 100 graden.

Neus : U verdient zeker wel minder dan die andere mensen, want U hebt het leukste werk.

Chef : Nee, ik verdien meer, ik heb er tenslotte voor gestudeerd.

Neus : Hoeveel verdient U dan?

Ko : Dat hoor je niet te vragen.

Chef : Nee, dat is niet netjes, en loop alsjeblieft een beetje door, anders moet ik voor jou alles nog een keer uitleggen. Hier zie je hoe de

vloeistof gemaakt van stro en oud papier wordt uitgestort in deze machine, zodat er straks papier uitkomt.

Ko : Wat een lange machine en wat een knots van een rol komt eruit!

Neus : Net een rol wc-papier voor reuzen.

Chef : Sommige mensen werken hier niet hard, alleen als er iets misgaat, grijpen ze in. **Neus loopt naar een controleur.**

Neus : Gaat er vaak iets mis, mijnheer? **Chef trekt Neus mee.**

Ko : Ik had hier veel meer mensen verwacht.

Neus : Ik ook.

Chef : Wij zijn bijna volledig geautomatiseerd.

Neus : Wat is dat?

Chef : De machines hebben de arbeidskracht vervangen.

Neus : Dan hebben de mensen het nou natuurlijk veel makkelijker. Vaker vrij en zo.

Chef : Dat is een misverstand. Ze werken natuurlijk nog even lang. Maar er werken nu minder mensen dan vroeger.

Neus : Wat gebeurt er dan met de mensen die U niet meer nodig hebt?

Chef : Die hebben we moeten ontslaan. Je kunt niet én machines én mensen betalen, die eigenlijk niks te doen hebben. Dat is niet rendabel.

Ko : Wat is dat, rendabel?

Chef : Je noemt iets rendabel als het voldoende winst oplevert. En een bedrijf dat niet voldoende winst oplevert is natuurlijk niet aantrekkelijk voor de mensen die er hun geld in gestoken hebben.

Neus : En wat gebeurt er nou met de mensen die U ontslagen hebt?

Chef : **Zucht diep.** Hier zie je hoe de golfjes in het karton worden geperst. Heeft iemand van jullie permanent?

Neus : Ja, Ko.

Ko : Ach, gekkerd.

Chef : Je kunt het maken van golfjes in het karton vergelijken met permanent: je neemt een krultang, je maakt hem warm en je maakt krullen met een bepaalde vloeistof, zodat het blijft zitten.

Ko : Wat een stapel dozen! Jullie maken zeker wel veel winst?

Chef : Ons bedrijf draait redelijk.

Neus : En gaat dat geld allemaal naar de mensen die geld in de fabriek gestoken hebben, zoals u net zei?

Chef : Nee, niet allemaal, een groot deel wordt besteed aan nieuwe machines. Dat noemen ze investeren. Een ander deel wordt uitgekeerd, aan de aandeelhouders. En wat er overblijft komt in een reservepotje.

Neus : Werken die aandeelhouders hier ook?

Chef : Nee, natuurlijk niet.

Neus : Dat vind ik niet eerlijk, de mensen die hier werken krijgen . ..

Chef : **Zeer kwaad.** Nu is het wel genoeg, die dingen leer je later wel, geen vragen meer, anders komen we er nooit doorheen. Ik heb ook wel wat anders te doen dan twee kleine kinderen rond te leiden!

Draait zich boos van hen af.

Neus : **Tegen Ko.** Het is net juffrouw Van den Hoven. Ik leid mezelf wel rond. **Neus verstopt zich.**

Chef : **Tegen Ko.** Jullie kwamen hier om te zien hoe karton wordt gemaakt. Laten we het daar bij houden. Waar is dat meisje.

Ko : Ik weet het niet.

Chef : Dat weetje wel.

Ko : Nee echt niet!

Chef : Onbeschaamde vlegel. Nog een beetje jokken ook. Wat is de naam van jullie school?

Ko : **Bang.** De Christina-school in Eindhoven.

Chef : Dan bel ik ogenblikkelijk de juffrouw op. **Af. Ko vlucht de fabriek uit.**

Ko : **Wanhopig achter een struikje.**
Ik heb het geweten, ik heb het gezegd. Neus, dat kun je niet doen, dat heb ik gezegd, waar of niet? !
Nou zit ik hier, midden in Oude Pekela! Het lijkt wel het einde

van de wereld. Hoe komen we nou terug op school? En waar is Neusje? Ik voel me rot.

Ondertussen in de fabriek.

- Chef : Hallo. Hier met de chef van de strokartonfabriek in Oude Pekela. Spreek ik met de juffrouw van twee kinderen genaamd Neus en Ko?
- Juf : Jazeker... hm ... die zitten alletwee bij mij in de klas.
- Chef : Nou, U mag ze komen halen. Van dat soort hebben we er hier geen twee nodig en eentje ook niet.
- Juf : Maar ik . . . hm . . . begrijp U niet. U spreekt uit Oude Pekela, zegt U?
- Chef : Jazeker, ik ben de chef van de strokartonfabriek, en die twee stukken schorem, die kunt U komen halen.
- Juf : Komen halen . . . hm ... Neus en Ko? Ik sta voor een raadsel.
- Chef : Juffrouw, houdt U me niet voor de gek. U hebt persoonlijk met de directeur getelefoneerd.
- Juf : Dat ... hm ... heb ik niet.
- Chef : Dat hebt U .. hm .. wel!
- Juf : Dat. . .
- Chef : . . . hm ...
- Juf : .. heb ik niet!
- Chef : Dan sta ik voor een raadsel.
- Juf : Ieder op zijn beurt!
- Chef : Eens even nadenken. Vanmorgen werd ons bedrijf opgebeld door een persoon die zei dat zij de juffrouw van Neus en Ko was.
- Juf : Nou, dat was ik niet.
- Chef : En zij had dezelfde hm-stem als U. Allebei tegelijk. Wacht eens even!
- Chef : Die schurken ...
- Juf : ...hebben mijn hm-stem nagebootst. En zijn ze helemaal naar Oude Pekela gereisd?

Chef : Ze gaven zich uit voor journalisten van de schoolkrant en ik dacht: nou, ondernemende jongelui, die gaan het ver brengen in deze maatschappij. Maar nú denk ik daar heel anders over. Het soort vragen dat ze stelden. Onbetamelijk! En slecht opgevoed. Als u ze niet als de bliksem komt halen bel ik de politie of de maréchaussee of de commissaris van de koningin of ik weet niet wie, maar ze moeten hier weg, begrepen!

Juf : Maakt u zich niet dik, dun is de mode.
Ik kom met de eerste trein naar.. hm .. Oude Pekela!

Chef : **Zwetend maar tevreden.** Ziezo! Zo zie je wat een hartig woordje kan bereiken. **Beiden af.**

Ko zit buiten bij een boompje; Neus staat verscholen achter de fabriekspoort en luistert mee.

Ko : Het wordt al donker. Straks is het nacht. En Neus is nog steeds niet te bespeuren. Vanaf nu doen we mijn zin en niet de hare. We zullen eens laten zien wie hier de man is. Kijk, ze is best lief hoor .
..

Neus : Nou.

Ko : Maar zo eigenzinnig, zo koppig, zo knorrig, zo ijzeren Heinig . . .

Neus : ZO!

Ko : Zij zou willen dat de hele wereld was zoals zij het wil. Maar dat kan nou eenmaal niet!

Neus : **Imiteert hem.** Dat kan nou eenmaal niet!

Ko : Je moetje aanpassen, vind ik.

Neus : Het enige watje moet aanpassen is een pak, vind ik.

Ko : Zij wil ook alles zelf doen. Ik vind dat je moet luisteren naar de grote mensen. Die weten het toch dikwijls beter.

Neus : Behalve als ze zich vergissen.

Ko : Ze kunnen zich natuurlijk vergissen. Maar grote mensen vergissen zich niet zo vaak als kinderen.

Neus : Maar hoe kan je dat nou geloven! Ga met zoiets maar naar Oude Pekela.

- Ko : Ja, hier sta ik dan en wat nou? **zingt.**
 Hadden we het maar niet gedaan,
 waren we maar nooit van school gegaan.
 Nou zitten we hier met de brokken.
 Waren we maar nooit vertrokken.
 Waren we maar nooit van school gegaan.
- Neus : Wat goed dat we zijn gegaan.
 Als we zelf niets doen, wordt er niets gedaan.
 Wat staat ie nou toch te mokken.
- Ko : Waren we maar nooit vertrokken!
- Neus : Wat goed dat we het hebben gedaan.
- Ko : Waren we maar nooit van school gegaan.
- Neus : Uit de boekjes kun je toch maar weinig leren.
- Ko : We zijn nog veel te jong om hem zo te smeren.
- Neus : Nee! **Ko ontdekt Neus.**
- Ko : Hee, Neusje. Waar was je nou jôh?
- Neus : In de fabriek natuurlijk. Ik heb al heel veel gezien en ik heb ook al heel veel vrienden. Ik heb gezegd dat ik jou ging halen. Ga je mee?
- Ko : Zouden we nou maar niet naar school terug gaan?
- Neus : Naar school? 't Idee! Wij blijven hier, Ko. Als we artikelen in onze schoolkrant willen schrijven, dan moeten we hier blijven. Kom op.

Neus doet de poort open; nu zien we pas dat ze net zo 'n werkschort en net zo 'n pet op heeft als de arbeiders.

- Ko : Wat zie je er mooi uit!
- Neus : Heb ik geleend van mijn vrienden.

De arbeiders Jaarsma, Venema en Kamminga zingen in de fabriek hun lied.

Wij zijn Jaarsma, Venema en Kamminga,
 Wij werken in Oude Pekela.
 Wij werken overdag,
 we werken in de nacht.
 Dat hadden jullie zeker niet verwacht!

Ko : Nee.

Neus : Zijn jullie aan het overwerken?

Jaarsma : Nee jongens, dit zijn onze gewone werktijden. Wij werken in ploegen. De ene week 's avonds en de andere week overdag.

Ko : Dat brengt wel afwisseling hè?

Jaarsma : Dat had je gedacht. Het is steeds een heel moeilijke overschakeling van 's nachts slapen naar overdag slapen. Er is erg veel lawaai buiten en je kinderen moeten stil zijn omdat pa slaapt.

Venema : Laatst was er familie over. Ik heb ze nauwelijks gezien. Ik had weekenddienst.

Kamminga : Ik zat bij de fanfare, maar dat kan nu niet meer. Ik kon haast nooit 's avonds op de repetitie komen.

Jaarsma : En je mist heel veel delen van de televisieseries.

Venema : Precies! !

Neus : Nou Ko? Wat stond er in mijn opstel? Schrijf je het allemaal wel goed op?

Ko : Ja, natuurlijk Neus. 't Is wel iets anders dan wat die chef vanmiddag vertelde. Die had het alleen maar over machines.

Ze horen de chef achter; Neus gaat naast de arbeiders staan met haar pet over haar oren; Ko gaat achter haar zitten.

Chef : ***Vraagt aan Neus.*** Zeg, heb jij die twee snotneuzen van de pers.. . eh ... de schoolkrant hier nog gezien?

Neus : ***Met zware stem.*** Nee. chef!

Chef : O, wat vervelend, dan zijn ze zeker de fabriek al uit. ***Chef af; rest blijft lachend achter.***

Ko : Neus, laten we nou naar school terug gaan.

Neus : Ben je besodemieterd. Opschrijven jij!
Zeg, wat ik nog vragen wilde. Waarom doen ze dat eigenlijk, die ploegendiensten?

Kamminga : Kijk, dan worden de machines vaker gebruikt en dat is voordeliger dan wanneer ze stilstaan.

- Venema : Het komt er gewoon op neer dat die bazen steeds meer willen verdienen. Daarom moeten wij steeds harder werken, zodat we steeds meer maken, zodat zij steeds meer verkopen.
- Ko : Maar als zij steeds meer verkopen en jullie steeds meer maken, dan verdienen jullie ook meer, zeker.
- Jaarsma : Ja, vergeet het maar. Ons loon is een heel klein beetje omhoog gegaan, maar de huur, het gas, het eten en ga zo maar door is heel veel omhoog gegaan. Je houdt niks over.
- Neus : Jullie maken die dozen toch?
- Venema : Daar heb je de chef weer.

De arbeiders gaan naast elkaar staan en zingen hun lied voor de chef terwijl Neus en Ko achter hun verscholen zijn.

Wij zijn Jaarsma, Venema en Kamminga.
 Wij werken in Oude Pekela.
 In de stroverwerkende industrie.
 Maar veel verdienen doen we niê!
De laatste zin zingt Neus mee.

- Chef : Ja, ja, altijd maar kankeren dat werkvolk.
 Zeg, Kamminga, zag ik hier net niet vier man?
- Kamminga : Welnee, chef!
- Chef : Er is hier iets niet in de haak.

Keert de arbeiders de rug toe en loopt naar voren op het speelveld. Neus en Ko sluipen achter zijn rug achter hem aan. De chef draait zich langzaam om naar de arbeiders. Neus en Ko draaien langzaam mee zodat ze achter de chef zijn rug blijven, zonder dat hij hen opmerkt. Opeens kijkt de chef achter de ruggen van de arbeiders, is teleurgesteld dat daar niets blijkt te zijn, keert de rug naar hen toe en loopt weer naar voren. Onderwijl sluipen Neus en Ko terug achter de rug van de arbeiders.

- Chef : Ik geef het op. Allemaal volwassen praatjes. Daar zijn die kinderen veel te jong voor. Dat soort zaken leren ze later wel. Moet hier trouwens niet gewerkt worden?
 We krijgen de vooruitgang niet voor niks. Daar moeten we allemaal voor zweten.

Jaarsma : Maar een goed loon kan je wel vergeten.

Chef : Ja, welja. Nog een brutale mond ook. Nou, komt er nog wat van.
Chef af.

Neus : Maar kunnen jullie nou niet zeggen dat je meer moet verdienen.

Jaarsma : Lastige mensen kunnen ze niet gebruiken. Die, gooien ze meteen op straat.

Ko : Ja maar mensen, jullie kunnen toch ook staken. Dat hebben jullie wel eens vaker gedaan, dat vertelde Cris Cras.

Venema : Zeker, in '69 hebben we gestaakt. En hoe. Iedereen deed mee. Want als het er op aankomt, dan dóet ook iedereen mee. Terwijl ze je zo op straat kunnen zetten, want er is hier een hoop werkloosheid.

Ko : Hoe komt dat dan, mijnheer.

Venema : Groningen is altijd een achtergebleven gebied geweest. Weinig industrie. En nieuwe industrie wil zich hier niet vestigen. En de regering ... die belooft iedere keer van alles, maar ze doet geen pest.

Kamminga : De kartonfabrieken hebben veel concurrentie en er zijn zelfs plannen om sommige fabrieken samen te laten gaan en anderen te sluiten. Die hebben niet goed genoeg vooruit gekeken.

Neus : Maar met deze fabriek gaat het toch niet zo slecht? De chef vertelde vanmiddag tenminste dat het bedrijf redelijk goed draait.

Ko : Rendabel, daar had ie het over.

Jaarsma : Ja, natuurlijk wordt er winst gemaakt!

Neus : Hoeveel?

Jaarsma : Dat weten wij niet. Dat weet alleen de directeur. Die heeft boven de cijfers.

Neus : Gaan we het aan de directeur vragen, Ko!

Ko : Ja!

Kamminga : De directeur zal je zien aankomen. Die is er trouwens nooit 's avonds.

Neus : Gaan we toch kijken.

Ko : Ik wist niet dat de fabrieken zo in elkaar zaten. Bedankt en tot ziens. **Beiden af.**

Jaarsma : Succes met je krant.

Jaarsma, Venema en Kamminga:

Wij zijn Jaarsma, Venema en Kamminga,

Wij werken in Oude Pekela.

In de stroverwerkende industrie.

Maar veel verdienen doen we niê!

Neus en Ko sluipen naar boven; daar staat een grote brandkast met een boek erbovenop, waarop met grote letters staat: 'Winstboek'. Ze komen voor de kast aan en dan wordt er aan de andere kant geniesd; Neus en Ko schrikken. Ze kijken achter de kast maar zien niks. De jongen die achter de kast zat komt net naar voren. Zonder het te zien lopen ze tegen mekaar aan. Hevige schrik.

Ko : Wij... Wij...

Neus : ... willen graag een informatie.

Ko : Ja, dat is goed gevonden. Een informatie.

Student : Ja, maar eh .. jullie zijn zeker de kinderen van de directeur of van de chef?

Ko : Ja juist...

Neus : Nee, ik wil niet doorgaan voor de dochter van die chef, hoor! Wij zijn Neus en Ko en we willen weten hoe het met de winst zit.

Student : Dat treft, ik ook. Ik ben Ton, ik ben student en ik ben lid van de Groningse actiegroep die ijvert voor betere werkomstandigheden in de strokarton.

Neus : Dat is interessant zeg. En waarom willen jullie weten hoe het met de winst zit?

Student : Nou daar gaat het om in de fabriek. En omdat het de arbeiders zijn die de winst maken, vinden wij dat zij het recht hebben om te weten hoeveel winst zij maken. Het is eigenlijk hun winst.

Ko : En als je het dan weet, wat gaan jullie er dan mee doen?

Student : Wel, we schrijven dat op en we drukken het in ons krantje en dat delen we dan uit aan iedereen.

Neus : Maar staat het dan niet in de gewone krant?

- Student : Nee, jôh. Dat is nieuws dat je niet in de kranten vindt. Daar moeten we zelf achteraan. Dat wordt lekker verzwegen. Maar waarom wilden jullie het zo nodig weten?
- Ko : Omdat je daar op school ook niets van hoort en Neus die wil alles weten en ik moet haar beschermen ...
- Neus : Wij zijn journalisten. Van onze schoolkrant, en wij willen alles wat we beleven in onze krant schrijven.
- Student : Nou vooruit dan. Op zoek naar de winst!
- Neus : Daar staat het winstboek. **Ze kijken erin.**
- Ko : Wat een cijfertjes, kolommen vol! Daar kunnen we van z'n leven niet uitkomen.
- Neus : Dat is mij te moeilijk hoor! **Ton schrijft ze over.**
Wat ben jij nu aan het doen?
- Student : Ik schrijf ze over en straks reken ik de hele zaak uit met een paar vrienden.
- Ko : Maar hoe zit dat nou eigenlijk met die winst? Ik begrijp er geen barst van. De winst wordt toch niet door de arbeiders gemaakt.
- Student : Goed, ik zal jullie een stoomcursus geven in fabrieksdirecteur. Geef mij die worst maar even, en een zakmes, en dan speel ik voor directeur.

Ko geeft de worst en een zakmes; Neus en Ko gaan ieder aan één kant van Ton zitten, op hun knieën. Deze scène moet zeer duidelijk gespeeld worden, vooral door Ton die - op zijn knieën zittend - de stukken worst telkens voor zich neer moet zetten, duidelijk zichtbaar.

- Student : ***Snijdt opzij een groot stuk worst af en legt dat voor zich neer.***
Ik heb wat geld, en ik denk zo, als ik nou eens een kartonfabriek zou beginnen. Wat heb ik nodig om karton te maken?
- Ko : Stro en oud papier.
- Student : Correct, en hoe maak je nou karton van die hele troep?
- Neus : Met de machines. De hakmachine en de wasmachine en de permanentmachine.
- Student : Correct. Maar die machines staan niet zo maar op straat. Waar staan die machines?

zo gebeurt het hier in groningen
en niet alleen in groningen.

- Ko : In de fabriek.
- Student : Correct. ***Snijdt een stuk af van het grote stuk worst wat hij voor zich heeft liggen; stuk A. Zet dat rechtop.***
Hiermee koop ik het stro, het oud papier, de machines en de fabriek. Kan ik nou beginnen.
- Neus : Ik dacht van wel.
- Student : ***Lacht.*** Ja, maar dan zou ik het werk zelf moeten doen en daar is een directeur toch niet voor. Wie doen er al het werk?
- Ko : Ja natuurlijk, de arbeiders.
- Student : Uitstekend Ko, jij wordt een goeie directeur. Goed, die arbeiders moeten betaald worden.
Snijdt nog een stuk af - minder groot - en plaatst dit naast stuk A. Dit is stuk B.
En ik moet zelf ook betaald worden want ik werk er hard voor.
Snijdt een plakje van stuk B en eet dat meteen op.
Zo, nu kunnen we beginnen. En wat maken we?
- Neus : Karton.
- Student : ***lacht.*** Enjij, Ko?
- Ko : Strokarton. ***Ton lacht weer.***
- Neus : Wat dan Ton?
- Student : Winst natuurlijk. Want daar is het toch om begonnen.
Hij snijdt een groot stuk af van het overgebleven stuk worst dat naast hem ligt; hij zet dat midden tussen de stukken A en B. We noemen het stuk C.
- Neus : Wat een groot stuk, zeg!
- Student : Ja, maar ik heb de arbeiders er ook hard voor laten werken. En wat ga ik met die winst doen?
- Neus : Verdelen onder de arbeiders, want die hebben hard gewerkt.
- Student : Jij leert het nooit, Neus! Ik ga eerst wat aan de eigenaar betalen.
Snijdt een plakje van stuk C, en eet dat zelf op.
- Neus : Eet jij dat op?
- Student : Jazeker, ik ben óók eigenaar. Met de rest van de winst koop ik nieuwe machines en breidt mijn fabriek uit.

Zet stuk C onder stuk A.

Zodat ik nog meer winst kan maken.

Snijdt weer een stuk af van wat er naast hem van de worst is overgebleven, D, en zet dat op de plaats waar net stuk C stond.

Neus : En gaat er dan niks van die winst naar de arbeiders?

Student : Ik zal het je nog sterker vertellen. Omdat ik van die winst nieuwe en moderne machines heb gekocht, kan ik wat arbeiders laten afvloeien.

Snijdt een stuk van B af en zet dat onder D.

Neus : Afvloeien?

Student : Ontslaan. Minder loon betekent méér winst.

Neus : Ja, maar dat zou ik niet nemen hoor.

Student : Wat zou je er dan tegen doen.

Neus : De arbeiders hebben dat werk gedaan, en ze krijgen er niks voor.

Student : Uitstekend, maar wat zou je ertegen doen.

Ko : Een staking organiseren en de vakbond erbij roepen.

Neus : Dat is het Ko. Want als de arbeiders ophouden met werken, dan zal die directeur raar op zijn neus kijken, want dan wordt er helemaal geen winst meer gemaakt, dan wordt er helemaal niks meer gemaakt, dan ligt de zaak plat.

Student : Als de zaken er zo voor staan doe ik een concessie.

Ko : Een wat?

Student : Een toegeving. Jullie krijgen opslag.

Student zet het mes aan het stuk D — de winst - om een stuk opslag-worst af te snijden.

Neus en Ko : Méér!

Mes een stukje verder.

Neus en Ko : Méér!

Nog verder.

Neus en Ko : Nog meer, anders blijven we staken.

Student : Je moet natuurlijk wel redelijk blijven.

Neus : O, ja.

Het stuk opslag-worst op stuk B gezet.

Student : Zo tevreden?

Neus en Ko : **verguld.** Nou en of!

Student : **Pakt laatste stuk worst.** Dan heb ik hier nog aardig wat winst, en daar koop ik weer nieuwe machines van zodat ik weer meer winst heb.

Neus : En dan laat je zeker weer arbeiders afvloeien, zodat je nog meer winst hebt.. .?
Ja maar Ton, dat kan toch met. Die arbeiders hebben gezorgd dat er winst kwam, en er worden machines van gekocht en als beloning worden ze op straat gezet.

Student : Maar zo gaat het hier toch in Groningen. En niet alleen in Groningen. En dan is het nog veel verbeterd tegen vroeger. Maar daar hebben de arbeiders dan ook hard voor moeten vechten. En het is nog lang niet in orde.

Neus : Dat zouden we op school moeten leren. Dat moeten ze bij ons in de schoolkrant zetten. Dat is nieuws.

Ko : Dat zetten ze toch nooit in de schoolkrant, Neus. Daar staan alleen maar gedichtjes in of moppen over Belgen.

Neus : Als zij het niet doen, dan doen we het zelf.

Ko : Neus, je wilt veel te veel, jôh.

Student : Wacht even jongens. Als jullie dit hele verhaal nou aan mij geven, dan zal ik het bij ons in de actiegroep laten stencilen en daarna naar jullie school sturen. Nou, wat vinden jullie daarvan?

Neus : Fantastisch! **Geeft de student een dikke zoen.**

Student : Hoe heten jullie ook al weer?

Neus : Dat is Ko en ik ben Neus.

Student : Hoe heet jullie krant?

Ko : Het nieuws dat we niet kennen.

Neus : Omdat het verzwegen wordt.

Student : Oké, 'Het verzwegen nieuws', de krant van Neus en Ko.

De bel gaat; juffrouw van der Hoven staat beneden aan de poort.

- Neus : ***Neemt een huistelefoon op.*** Hallo met Neus.
- Juf : Ach, dat treft. Doe die poort maar open. Hier is juffrouw ... hm . . . Van der Hoven.
- Neus : ***Tegen de anderen.*** Juffrouw Van der Hoven. Onze juf. Die komt ons halen.
- Ko : Doe dan open.
- Neus : Ben je gek.
- Ko : Ze kan toch niet voor de poort blijven staan, midden in de nacht in Oude Pekela. ***Drukt op knopje; poort gaat open.***
- Neus : Wat heb je nou gedaan, stom ding. Nou is ze binnen.

Ze kijken toe; de juf praat met de arbeiders beneden, die haar van het kastje naar de muur sturen.

- Neus : Ze staat te praten met de arbeiders. Ze vraagt waar wij zijn. Ze sturen haar van het kastje naar de muur, dat duurt nog wel even voor die ons vindt.
- Ko : Oh Neus, ze mag ons nou toch wel vinden. We weten nou alles.
- Neus : Mijn lieve Ko, we weten één dingetje, van de winst. Denk jij nou echt dat dat het enige verzwegen nieuws is? Tss tss tss. .. ***Tegen student.*** Wat ik jou nog even wou vragen; daarstraks hoorden we dat er hier werkloosheid was in Groningen. Hoe is dat volgens jou op te lossen?
- Student : Nou, dat is niet eenvoudig.
- Neus : Ik heb zo zitten denken: als er nou eens veel fabrieken hierheen kwamen, heel veel.
- Student : Nou, nee, dat is niet de oplossing.
- Neus : Maar dan is er toch veel werk?
- Student : Nou, met veel fabrieken bij elkaar is er in 't begin wel meer werk, maar dan komen er later andere problemen bij.
- Neus : Welke?
- Ko : Neus, wat wil je nou weer weten, straks vindt de juf ons!
- Neus : ***Kalm.*** Welke?

Student : Dat is niet zo een-twee-drie uit te leggen. Daarvoor zou je eens naar Rotterdam en de Rijnmond moeten gaan kijken. Daar zitten de meeste fabrieken bij elkaar van heel Nederland. Maar ik smeer hem hoor! Daag! **Door het raam af.**

Juf : **Staat aan de trap en ziet hen.** Aha! Jullie zijn boven.

Ko : Ze komt naar boven, Neus!

Neus krabbelt wat op een papiertje en legt dat op de grond.

Wat doen we nou?

Neus : We gaan naar Rotterdam en naar de Rijnmond.

Ko : Maar Neus, laten we nou ...

Neus : Ik schrijf je wel weer. DagKo. **Door het raam af.**

Ko : **Springt achter haar aan.** Kreng!

Juf komt binnen; naar het raam.

Juf : Net te laat. **Ze ziet het briefje.** 'Wij zijn naar Ameland om de zeden en gewoonten van de oude walvisvaarders te bestuderen. PS: Lees 'Het verzwegen nieuws', een krant naar Uw hand.'

Neus : **Roept van beneden naar boven.** Juffrouw Van der Hoven, is het leuk daarboven?

Juf : Oh, die rakkers. **Loopt kwaad de trap af.**

Tussenscène 2

Neus en Ko weer naast Cris in de vrachtwagen.

Neus : Wat toevallig datje net langs kwam, Cris.

Cris : Ik had er zo'n voor gevoel van dat jullie me nog wel eens nodig zouden kunnen hebben, dus ik rij effe langs, en ja hoor.

Ko : Ik kon nog net uit het raam springen Neus, de juf had me bijna te pakken.

Via de autoradio: 'Hier volgt een politiebericht. De commissaris van politie van de gemeente Eindhoven verzoekt opsporing van twee voortvluchtige jongelui. Een meisje en een jongen, luisterend naar de namen Neus en Ko. Neus is stevig en kort, Ko daarentegen is lang en

flink van postuur. Zij geven zich uit voor journalisten en deinzen er niet voor terug de mensen af en toe bij de Neus te nemen. Op dit ogenblik begeven zij zich vermoedelijk in de richting Ameland. Een ieder die kan bijdragen tot de opsporing van deze twee jeugdige voortvluchtigen wordt verzocht zo spoedig mogelijk contact op te nemen met de commissaris van politie in zijn of haar woon- of verblijfplaats. Herhaling ...'

Cris zet de autoradio af. Kijkt eens naar Neus en Ko, die zich niet bepaald lekker voelen, en begint te lachen. Neus lacht mee.

Neus : Ze zijn er in gevlogen. Naar Ameland. Ik zie onze juf al op de wal staan. Die boot naar Ameland gaat maar twee keer per dag.

Ko : Zit nou niet zo stom te lachen. De juf heeft wel wat anders te doen dan naar ons zoeken.

Cris : Zullen we jou dan maar vast aangeven bij de politie?

Ko : Hoezo?

Cris : Nou, dan hoeft de juf naar jou alvast niet meer te zoeken.

Ze lachen alle drie; Neus en Ko zingen Chris' lied.

Met zijn stuurwiel in de hand
rijdt hij door het hele land.
Fijn dat wij nu met zijn beiden
met Cris Cras mee kunnen rijden.
Vrij vervoer en zelfs te eten.
En zo kom je wat te weten.
Geen gesnuffel meer in boeken
wij gaan zelf wel onderzoeken.
Nou dat is toch interessant!
Met Cris Cras door Nederland!
Met Cris Cras door Nederland!

Cris : Wat gaan jullie eigenlijk in de Rijnmond doen?

Ko : We hebben gehoord dat daar een heleboel fabrieken zijn. En dan zullen er ook wel geen werklozen zijn, denk ik. Zoals in Groningen. En de gewone mensen, die hebben het daar ook vast veel beter.

- Cris : Dat betwijfel ik hoor, of die gewone mensen het in de Rijnmond zoveel beter hebben.
- Ko : Dat zei die student ook al, hè Neus?
- Cris : En het zou allemaal zo mooi kunnen zijn.
- Neus : Hoe bedoel je, Cris?
- Cris : ***Praat dromerig, terwijl Ko alles opschrijft.***
 Nou we hebben genoeg mensen en genoeg fabrieken en genoeg machines om alles te kunnen maken wat we nodig hebben. En als we nou eens zouden ophouden met het maken van dingen die snel verslijten of dingen die je na een keer gebruiken weg kunt gooien. En als we nou eens twee soorten zeep zouden gaan maken i.p.v. drieëntwintig. En als we nou eens op zouden houden met die krankzinnige concurrentie en met dat weggooien van miljoenen guldens aan reclame. Dan zouden we allemaal halve dagen kunnen gaan werken en dan zouden we tóch alles kunnen maken wat we echt nodig hebben. Want in feite werken we de rest van de dag alleen maar voor de winst en voor al dat geld dat verspild wordt om elkaar kapot te concurreren. Het gaat er toch niet om dat we winst kunnen maken. Het gaat erom dat we allemaal maar dan ook allemaal een goed leven krijgen. En het **KAN**. Echt jongens het **KAN**!
- Neus : Dat zou wel geweldig zijn, hè?
 Heb je het allemaal goed opgeschreven, Ko?
- Ko : Ja, Neus.
- Neus : Wat wordt het hier mistig?
- Cris : Ja, we naderen de Rijnmond. Die mist heet smog en dat komt door de luchtvervuiling. Geef me die bril maar even aan uit het dashboardkastje.
- Ko geeft Cris een bril die gemaakt is van zeefjes en ook de neus beschermt; Neus en Ko lachen.***
- Neus : Wat een gekke bril!
- Cris : Die bril draagt iedereen hier in de Rijnmond. Hierdoor kan je door de mist heen kijken. En door dit ding voor je neus ruik je de stank niet meer. Daarmee is het probleem natuurlijk niet opgelost, maar dat is weer een heel ander verhaal.

Ko : Hoe heet zo'n ding, Cris?
Cris : Een milieu-zeeffie.
Neus : Dat gaan we ook onderzoeken, Ko.
Cris : We zijn er. Stap maar uit!

3. In de Rijnmond

- Neus : Mogen we helpen uitladen, Cris?
- Cris : Van mij mag het, maar daar zijn altijd twee mannen voor. ***Er komen twee jongens in witte overalls.***
Dat zijn Ahmed en Mutalib. ***Neus en Ko stellen zich voor en helpen de twee Turken met uitladen.***
- Neus : Waar komen jullie vandaan?
- Ahmed : Toerkei. Collega ook Toerk.
- Ko : Waarom werken jullie dan niet in Turkije.
- Ahmed : In Toerkei geen geld, geen fabrieken. Hier viel geld, viel fabrieken. Goete land, goet verdienen.
- Mutalib : Wij viel geld opsturen naar vrouw in Toerkei.
- Neus : Woont Uw vrouw dan niet hier?
- Ahmed : Ah, nee. Regering dat niet goed vindea Vrouw moet in Toerkei blijven. Misschien over een paar jaar zij mag komen hierheen.
- Mutalib : Miskien als ik kan blijven werken, ik ook huis krijgen voor vrouw en kiender.
- Neus : Hebt U dan nou geen huis?
- Ahmed : Nee, geen huis. Alleen kamer met vijf andere collega Toerken. Alleen plaats voor bed om te slapen.
- Neus : Wat akelig.
- Ko : Da's ook niet leuk zeg.
- Ahmed : Niet leuk, maar goed verdienen.
- Mutalib : Ja, goed verdienen.
- Cris : Zo mannen, het zit er weer op. ***Ze gaan af; Cris stapt weer in zijn wagen en rijdt weg***
En uitkijken hè, ze zitten jullie nou achterna!
- Neus en Ko : Daag, Cris, bedankt en tot ziens.

Neus : Ko, de werkloosheid is hier opgelost. Ze moeten hier zelfs buitenlanders aantrekken.

Ko : Ja, allemaal Toerken uit Toerkei!
Nou gaan we wat eten. **Ze lopen een eindje.**

Neus : Wat stinkt het hier!

Ko : Ja. **Ziet een meld- en regelpaal met telefoon.**
Hee, meld- en regelkamer staat hier; 'Bel ons bij stank'.

Neus : Wat is dat?

Ko : Nou da's toch simpel, jôh, wij melden, zij regelen, hatsiekiedee, weg stank!

Neus : Bellen dan maar.

Ko draait het nummer; boven verschijnt een dame - juffrouw Aan den Hoorn - vanachter een loket, met een telefoon.

A.d. Hoorn : Met de meld- en regelkamer. Goedenmiddag.

Ko : Goedemorgen juffrouw, met Ko.

A.d. Hoorn : Met wie zegt u?

Ko : Met Ko, van Neus en Ko. Juffrouw, ik wilde zeggen dat het hier verschrikkelijk stinkt.

A.d. Hoorn : Dat kan mijnheer, waar woont U?

Ko : In Eindhoven.

A.d. Hoorn : Ik bedoel, waar bevindt U zich nu.

Ko : In de Aspergestraat.

A.d. Hoorn : Juist. Kunt U mij ook zeggen waar het naar stinkt?

Ko : **Tegen Neus.** Waar het naar stinkt?

Neus : Naar kattepis . . .

Ko : **Aarzelt.** . . . eh . . . naar poezeplas!

A.d. Hoorn : Naar wat zegt U?

Neus : **Brult in de hoorn.** Naar kattepis, juffrouw!

A.d. Hoorn : Fijn, het is genoteerd. Ik dank U wel en een goede morgen.

Ko : Daag.

Neus : En nou gaan we echt eten.

In Café 'De Blauwe Druif'; een echtpaar danst op gezellige muziek; er staat iemand achter de bar.

Neus en Ko komen binnen, bestellen een paar broodjes en proberen ook te dansen.

Neus : ***Onder het dansen.*** Hebt U vrij vandaag, mijnheer?

Man : Da's een hele goeie zeg, heb ik in tijden niet meer gehoord.

Neus : Ik bedoel, hoeft U vandaag niet te werken?

Man : Nee, ik ben werkloos.

Neus : Dat kan niet!

Muziek stopt.

Man : Hoezo?

Neus : De werkloosheid is hier opgelost.

Vrouw : Als dat zou kunnen.

Man : Dat zou mooi zijn, ja.

Neus : Ze moeten hier zelfs gastarbeiders aantrekken. Dat hebben wij onderzocht.

Man : Zo, zo, en wie zijn jullie dan wel, dat jullie dat onderzocht hebben?

Ko : Mijnheer, wij zijn journalisten van het 'Verzwegen Nieuws', onze schoolkrant.

Man : Komen jullie eens hier zitten, aan tafel. Van dat onderzoek van jullie, daar klopt geen barst van. D'r zijn hier een massa werklozen.

Vrouw : Ja, Arie zelf is ook werkloos.

Neus : Hoe bent U daar zo toe gekomen?

Man : Omdat ons bedrijf werd geautomatiseerd.

Neus : ***Tegen Ko.*** Schrijf op: werkloos door automatisering.

Man : Hee, weetje wel wat dat is, automatisering.

Neus : Wij wel hoor, wij zijn in Groningen in een strokartonfabriek geweest, daar hebben ze ook geautomatiseerd. Dat betekent dat er

dan machines komen in plaats van arbeidskrachten. De chef vertelde daar dat je niet én machines én mensen kon betalen, dat was niet eh ...

Ko : ... rendabel. Ja, kijk eens mijnheer, je noemt iets rendabel als het voldoende winst oplevert.

Neus : En ze zetten de mensen, die ze niet meer nodig hebben gewoon op straat.

Vrouw : Ja dat doen ze.

Man : Zo is het.

Neus : Maar waarom hebben ze dan gastarbeiders?

Man : Kijk. Als zo'n bedrijf wordt geautomatiseerd, dan blijft er natuurlijk nog wel werk over. Maar dat is eenvoudig werk en vuil werk. Dat noemen ze ongeschoolde arbeid. En dat wordt door die bedrijven ook minder betaald. En ik ga niet voor minder geld werken, dat doe ik niet. Zo denken mijn collega's er ook over. Daarom halen die bedrijven gastarbeiders uit het buitenland, want die zijn goedkoper, en die zijn niet zo lastig ook.

Vrouw : En die gastarbeiders, die moeten wel want in hun eigen land verdienen ze veel minder. Soms helemaal niks, hoor.

Neus : Dat vertelde Ahmed en Motalib ook al, hè?

Ko : Ja.

Man : Heb je dat allemaal genoteerd?

Ko : Ik heb het.

Man : Dan gaan we daar iets op drinken. Merie,pilsie? En jij?

Neus : Pils.

Man : En jij?

Ko : Pils!

Man : Teun, vier pils en een lekker muzikie. **Kelner zet radio aan; muziek en dan politiebericht.** 'Wij onderbreken thans onze uitzending voor een extra politiebericht. De commissarissen van politie van de gemeenten Eindhoven, Rotterdam en Oude Pekela verzoeken nogmaals opsporing en aanhouding van Neus en Ko. Zij zijn nu

gesignaleerd in het Rijnmondgebied. Vermoed als journalisten trachten zij belangrijke inlichtingen los te krijgen. Zij gebruiken graag het woordje "waarom". Hier volgt hun signalement: Neus is stevig en kort en goed van de tongriem gesneden. Ko daarentegen is lang en flink met donker krullend haar. Een ieder die . . .'

Teun zet radio af; man en vrouw lachen zich rot om Neus en Ko die heel opvallend onschuldig proberen te wezen.

Teun : Zeg wacht eens even. Zijn jullie dat niet, die twee van de radio, die ze ..

Man gaat voor hem staan. Neus en Ko lopen snel weg.

Teun : Hé, hé, ze gaan er vandoor!

Man : Man maak je niet zo dik, dat zijn toch geen misdadigers.

Teun : Je zal de vader zijn van zo'n kind, zitje mooi in de zenuwen.

Vrouw : In de zenuwen?

Man : Ik zou naast mijn schoenen gaan lopen van trots als ik zulke kinderen had. ***Teun belt het politiebureau.***

Man & vrouw : Wij drinken hier geen druppel meer. ***Boos af.***

Neus en Ko op straat bij een meld- en regelpaal.

Ko : Neus, het stinkt hier nog steeds. Zouden ze vergeten zijn dat ik gebeld heb?

Neus : Vast wel-

Ko belt nog een keer.

A.d. Hoorn : Met de meld- en regelpaalkamer.

Ko : Goedenmiddag, juffrouw, met Ko, van Neus en Ko. Juffrouw, ik wou zeggen dat het hier nog steeds verschrikkelijk stinkt.

A.d. Hoorn : Jawel mijnheer, waar woont U.

Ko : In de Aspergedwarsstraat.

A.d. Hoorn : Juist. Kunt U mij ook zeggen waar het naar stinkt?

Ko : Naar kattenpis.

A.d. Hoorn : Fijn, het is genoteerd, een goede middag en dank u wel.

Ko : Ho, ho, ho juffrouw. Ik heb het daarnet ook al gemeld, maar er is niks geregeld.

A.d. Hoorn : O, maar dan zullen wij er toch onmiddellijk iets aan doen, mijnheer.

Ko : Wat doet U er dan aan?

A.d. Hoorn : We bellen het KNMI in de Bilt en vragen waar de wind vandaan komt. Dan pakken we de landkaart en trekken lijnen in de windrichting naar de plaats waar U zich nu bevindt. En zo bepalen we dan, van welke fabriek de stank komt. En daar sturen we dan een van onze twee auto's met mobilofoon op af.

Ko : **Daag. Hangt op.** Da's geregeld.

Neus : Nou gaan we echt eten.

Ze gaan zitten eten onder een hoge flat en pakken de broodjes uit. Er valt een bekertje naar beneden.

Neus : Een bekertje. ***Er valt nog een bekertje.***

Ko : Twee bekertjes.

Schreeuwt omhoog. En nou de koffie nog!

Van boven uit de flat wordt een hele zak vol met rotzooi naar beneden gegooid.

Ko razend, Neus kalmeert hem en gaat onder aan de flat staan.

Neus : ***Roept naar boven.*** Oehoehoe!

Ze krijgt een nieuwe lading troep over haar heen; Ko gaat op de deur van de flat slaan. Er komen omwonenden aangelopen. Ze hebben allemaal milieuzeeffjes op.

Bewoner I : Groot gelijk jongeman. Ik zou het ze maar eens goed gaan vertellen, 't Is toch schandalig, ja kan niet eens meer fatsoenlijk over straat lopen.

Bewoners: Ja,ja,ja,ja,ja,ja!

Bewoner II : En, kijk eens naar de stoepen, hè. Die honden, ze doen het gewoon vlak voor je deur, waar je bij staat, ik bedoel maar ...

Bewoners: Ja,ja,ja,ja,ja,ja,ja!

Bewoner III : Ik zeg altijd maar, als iedereen zijn eigen stoep schoon houdt, dan is toch zeker de hele stad schoon?

Bewoners: Ja, ja, ja, ja, ja,ja!

Bewoner IV : De mensen maken er zelf een troep van. Ze mieteren de hele rot-zooi maar op straat. Ik word gewoon stapel als ik er alleen maar aan denk ...

Bewoners: Ja,ja, ja, ja, ja!

Ko staat nog steeds onder aan de flat te schreeuwen; opeens verschijnt er uit de flat een in het wit geklede man met een hoge witte hoed.

Witte man : Welkom, welkom, welkom. Uw probleem verdwijnt, als de witte man verschijnt.

Iedereen roept door mekaar dat 'm is; iedereen holt achter hem aan. Tot Ko iedereen tegenhoudt.

Ko : Als jullie nou allemaal eens je kleppen dicht houden, dan kan ik die man tenminste eens rustig uitleggen, waarom we kwaad zijn.

Witte man : Steek van wal, goede vriend. Gooi het er maar uit.

Neus : Ja, zo is het wel genoeg hè? Ik vind het ontzettend onbehoorlijk dat U al die troep zomaar op straat gooit. Hier kijk mijn bloesje eens, da's een vlek, dat moet gestoomd.

Witte man : Komt voor de bakker, trek maar uit. ***Neus begint het uit te trekken; iedereen kijkt gespannen.***

Neus : Ik lijk wel gek ook, ik ga hier niet in mijn blootje staan. En trouwens, daar gaat het helemaal niet om. Waarom gooit U al die troep op straat?

Witte man : Waarom niét? Als al die bedrijven dag in dag uit hun troep de lucht in mogen spuiten, de rivier in mogen gooien en de bodem in mogen stoppen, mag ik dan niet een heel klein beetje rommel op straat gooien?

Ko : Maar als zij het doen, hoeft jij het toch nog niet te doen?

Witte man : Daar heb je gelijk in. Maar ik heb die rommel expres op straat gegooit. Ik heb met opzet die troep op straat gegooit, om jullie bij elkaar te krijgen en je eens haarfijn uit te leggen, hoe dat zit met die vervuiling. Maar, zetten jullie eerst eens even die malle milieuzeeftjes af.

Bewoner I : Onze milieuzeeftje afzetten, waarom?

Bewoner IV : Waar is dat goed voor?

Bewoner II : Pas op je tellen mensen, daar begint het gedonder weer.
Witte man : Ik verzoek jullie heel vriendelijk heel eventjes maar die milieuzeeffjes af te zetten, 't Doet echt geen pijn.

De bewoners doen het.

Witte man : En kijk nou eens goed om je heen.
Bewoner I : Je ziet hele andere dingen.
Bewoner II : Je ziet ineens weer hoe het in de werkelijkheid is.
Bewoner IV : Waar komt die mist opeens vandaan?
Witte man : Die mist die komt niet opeens ergens vandaan. Die mist heet smog en die is er altijd al geweest. Jullie zagen hem niet meer door die milieuzeeffjes. Laten we nog eens ouderwets diep door de neus inademen. Een-twee-drie . . .

Bewoners doen het. Ze vergaan bijna van het hoesten.

Bewoner II : Die milieuzeeffjes, da's gewoon pure nep. We hebben ons in de maling laten nemen.
Bewoner IV : Die stank is nooit weg geweest. Die stank is alleen maar erger geworden.
Witte man : Precies. De vervuiling is alleen maar erger geworden. Het enige wat er gebeurd is, is dat jullie milieuzeeffjes hebben moeten kopen, waardoor je het niet meer ruikt. Maar de stank die blijft. En de industrie gaat rustig verder met vervuilen. En door die malle zeeffjes verdienen ze er ook nog wat aan.
Ko : Hee, Witte, ga eens door, ik begrijp het nog niet helemaal.
Bewoner II : Ik ook eigenlijk niet. Maar ik wil het wel heel precies weten.
Witte man : Oké, dan zal ik het jullie haarfijn uit de doeken doen. Maestro, muziek!

Hij maakt koffer open, iedereen haalt er een muziekinstrument uit.

Neemt U plaats, neemt U plaats. Ik vraag Uw aandacht voor het grootste spektakel aller tijden. Een spel in twee bedrijven. Neemt U plaats, neemt U plaats. Muziek. Frisdrank na afloop. Neemt U

plaats, neemt U plaats. Ik vraag Uw aandacht voor.. **HET VER-
VUILINGSSPEL**; oftewel. . . **HET GELD LIGT OP STRAA T. .**
.. ' Eerste bedrijf: boodschappen doen.

***De witte man pakt een tas en zal daar pantomimisch allerlei dingen uitpakken;
het op de grond verzamelde publiek geeft hem af en toe bijval met de muziekin-
strumenten.***

Witte man : Ik ben huisvader. Ik heb vier kinderen. Zaterdags doe ik altijd de
boodschappen. Dan kan moeder de vrouw eens lekker het hele
huis stofzuigen.
Laat ik eens uitpakken. Drie broden in plastic zakken ... boter in
een plastic kuipje .. vleeswaren in een plastic zakje, met een vel-
letje plastic tussen elk plakje .. melk in een plastic fles . .. bloem-
kool in een plastic bakje met van die plastic groensliertjes ertussen
... die fleuren het zo lekker op . .. aardappelen in een plastic zak ...
hamlappen in een handige plastic bak ... snoepjes voor de kinderen
...

Neus : ... in een plastic zakje ...

Witte man : ... precies, met een plastic velletje om elk snoepje. Als ik het zo
bekijk, dan geef ik de helft van mijn huishoudgeld uit aan plastic
verpakking. En het moet wel, want bijna alles wordt tegenwoordig
in plastic verpakt. Die troep kan ik zo weggooien. En dat mag nog
niet eens, nee, daar moet ik weer voor betalen om een plastic vuil-
niszak te kopen.
En dan moet ik ook nog betalen om die plastic vuilniszak te laten
ophalen en laten verbranden. Maar dat verbrandt helemaal niet.
Dat smelt alleen maar. Je maakt eigenlijk van oude troep nieuwe
troep. Als ik het zo bekijk, kan ik net zo goed meteen mijn centen
op straat gooien.

Luide bijval.

Witte man : Tweede bedrijf: opgeruimd staat netjes!

***Hij gaat ook zitten met een buikspreekpop op zijn schoot; hij voert een twee-
sprek.***

Directeur : Ik ben directeur van een fabriek. Ik maak plastic vuilniszakken.
Zeg Janssen.

- Pop : Ik ben Janssen. Ik ben de bedrijfsleider.
- Directeur : Zeg Janssen. We krijgen de laatste tijd nogal wat klachten over die stank. Wat doen we daaraan?
- Pop : Da's heel simpel, mijnheer de directeur. We maken gewoon onze fabrieksschoorstenen een beetje hoger. Dan zie je de vuile rook nauwelijks meer. En dan verhogen we over een maand of twee de prijs van onze vuilniszakken met twee cent. Dan hebben we die nieuwe schoorstenen er weer dik uit.
- Directeur : Uitstekend, Janssen. Lijkt me een prima oplossing. Alhoewel. Hebben ze dan verderop geen last van die stank?
- Pop : Natuurlijk. Maar het is dan veel moeilijker om aan te tonen dat die stank van onze fabriek komt.
- Directeur : Nou iets anders, Janssen. Als die plastic vuilniszakken klaar zijn, dan hou ik een vieze, papperige vloeistof over waar ik niks meer mee kan doen. Dat wil zeggen, onder ons gezegd en gezwezen, ik zou er natuurlijk wel iets mee kunnen doen. Maar dat zou zoveel geld kosten, dan zou ik zelf nauwelijks meer iets verdienen. Janssen, we mogen die troep van de overheid niet meer in de Rijn gooien, wat doen we daarmee?
- Pop : Da's heel simpel, mijnheer de directeur. We doen het tóch.

Luide protesten.

- Directeur : Ik geloof niet dat ik helemaal begrijp watje bedoelt.
- Pop : Nou kijk. Als zo'n mannetje van de overheid komt controleren, dan houden we hem bij de poort even tegen. En dan draaien we de kraan dicht. We laten het mannetje binnen. Mannetje ziet dat alles in orde is. Mannetje gaat weg. Poortje dicht. Kraantje weer open.

Luide protesten.

- Directeur : Uitstekend, Janssen. Je bent een genie. Ik zeg maar zo ... Opgeruimd ...
- Pop : ... staat netjes...!
- Witte man : ***Zingt terwijl iedereen meedoet.***
De laatste kikker, die ligt op sterven
de rest die is al dood.

Hij ligt voor apegapen
langs de allerlaatste sloot.
We zijn hem snel vergeten
want het leven dat gaat door.
Want de industrie moet groeien
de industrie moet groeien
de industrie moet groeien
en daar doen we alles voor!

De lucht wordt vuiler, de zee wordt vuiler,
de bodem die is ziek.
Dat is wel niet zo prettig
maar geen reden tot paniek
Probeer het te vergeten
want het leven dat gaat door.

Allen : En ... de industrie moet groeien
de industrie moet groeien
de industrie moet groeien en
daar doen we alles voor!

Witte man : Er wordt gekankerd, er wordt gepraat
maar niemand die iets doet.
En niemand maakt zich druk
hoe dat nou strakjes verder moet.
We blijven blind voor alles,
want het leven dat gaat door.

Allen : Want de industrie moet
de industrie moet groeien
de industrie moet groeien en
daar doen we alles voor!

Witte man : Maar beste mensen, het kan ook anders.
Gebruik toch je verstand.
Als wij dit blijven nemen
dan loopt het uit de hand.

Het gaat nog wel, heel even
maar de hele zaak verrot.
En de industrie blijft knoeien
en wij gaan eraan kapot!
De industrie blijft knoeien
en wij gaan er aan kapot!

Allen : De industrie blijft knoeien
de industrie blijft knoeien
de industrie blijft knoeien
en wij gaan eraan kapot!

Vrolijk feestgewoel; iedereen danst op de muziek. Plotseling politie-fluitjes. Iedereen stuift uit elkaar; bewoners af.

Neus : Politie, Ko, die moeten ons hebben.

Witte man : Jongens, geen paniek. Kruip snel in die plastic vuilniszakken en laat de rest aan mij over.

Neus en Ko kruipen in enorme plastic vuilniszakken; witte man ruimt een beetje op. Het schriftje van Ko is blijven liggen. Drie politiemannen, P1, P2 en P3, komen op in galop en stoppen voor de witte man.

P1 : Waar zijn die twee kwajongens?

Witte man : Wie?

P2 : Keu en Noos.

P3 : ***Tegen P2.*** Neus en Ko, sufferd!

P2 : ***Tegen P1.*** Neus en Ko, sufferd!

P1 : ***Tegen witte man.*** Neus en Ko, sufferd!

Witte man : O, die twee. Ik liep hier toevallig langs en ik zag die twee en ...

P1 : Waar zijn ze nu? !

Witte man : Wie?

P2 : Keu en Noos.

P3 : Neus en Ko, sufferd!

Witte man : O, Neus en Ko.

Hij wijst ze de weg waarbij de politiemannen door middel van een dwaze pantomime helemaal met hem mee wijzen.

Wacht even. Die gingen er vandoor, zodra ze de politiefluitjes hoorden. Ze gingen rechtdoor. Linksaf. De eerste, tweede, derde straat rechtsaf. Toen kwamen ze bij een brede weg, die staken ze over . . . ho! stoplicht staat op rood.

Ja . . . groen . . . oversteken . . . rotonde . . . daar gingen ze omheen . . . en nog een keer, toen de brug op, de brug af. . . dieper . . . dieper. . .nog dieper. . . en daar zijn ze nu!

P1 : Aha, mannen er achteraan! Goedenmiddag ...!

Agenten af.

Neus en Ko steken opgelucht hun hoofden uit de vuilniszakken; net op dat moment komt de juf aangelopen.

Neus : De juf!

Neus en Ko terug in de vuilniszakken.

Juf : Aha, ik ben juffrouw . . . hm . . . Van der Hoven, hebt u misschien Neus en Ko gezien.

Witte man : ***Gecharmeerd door de juf.*** Zo, U bent dus juffrouw van der Hoven. Neus en Ko, die heb ik gezien. Die gaven me zelfs dit schriftje en ze vroegen of ik dat aan U wilde geven.

Hij probeert haar te omhelzen door daar het schriftje te geven.

Juf : ***Hogelijk verlegen.*** Oh ... nou dat treft dan, ik ben juffrouw ... hm ... Van der Hoven.

Neus en Ko lachen zich rot in de zakken

Wat is dat.

Witte man : Ik heb last van een kuchje.

Juf : Gut, wat vreemd .. hm. Dus ze hebben dit schriftje voor mij achtergelaten. Dat is erg aardig van ze. Het is toch wel erg goed, wat ze doen. ***Ze leest.***

'In Groningen heeft de student ons uitgelegd wat winst is. Nou, daar hebben we veel van geleerd. Maar we moesten vlug maken dat we weg kwamen. Want de juf, die zat ons al op de hielen. We hebben haar naar Ameland gestuurd.'

Kwaad. Dat klopt, ja, ik ben daar helemaal voor niets naar toe gegaan. Er zijn daar niet eens oude ..hm ..walvisvaarders.

Neus en Ko hebben nu zo'n lol, dat de zakken schudden..

Wat is dat.

Witte man : Eh ... ik heb vanochtend ontzettend veel muizen gevangen in de kelder. Die zitten nou in die zak.

Juf : **Angstig.** Muizen! Ohhhh ...!!!

Ze belandt gillend in de armen van de witte man, waar ze even hard gillend weer uitspringt. Ze herstelt zich.

... Hm ... Toch wel erg goed van die twee. Ze leren in één dag meer dan in een heel jaar op school. Maar, waar zijn ze nu?

Witte man : Ze zijn rechtdoor, dan linksaf, de derde straat rechts, dan komt U voor een groot stoplicht, daar staan drie agenten en die weten precies waar ze zijn.

Juf : Nou, ik zal ze wel vinden, de rakkers. Wat een toestand, hè?

Witte man : Nou, ontzettend.

Juf : ... Hm ...

Kijkt de witte man nog eens verlangend aan en gaat dan af. Neus en Ko steken hun koppies boven de zakken uit.

Neus : Wat een toestand, hè?

Ko : Nou, ontzettend. **Ze lachen alle drie.**

De actieman met de juffrouw .. Oh! **Ze lachen nog meer.**

Witte man : Hou op, jongens. Wat gaan jullie nou doen.

Ko : Naar de overheid. Naar de regering en die ambtenaren en zo. We hebben gezien dat die bazen niks aan de milieuvervuiling doen; dat ze alleen maar aan de winst denken, ten koste van bijna iedereen. Nou, dan moet de overheid daar maar eens wat aan doen.

Neus : Zo is dat!

Witte man : Dat kunnen jullie nou wel vinden. Maar die overheid kan niet zoveel doen. Die hebben niet zoveel te vertellen.

Neus : Waarom niet?

- Witte man : Nou kijk, die bazen die doen precies waar ze zin in hebben. Als de overheid dan wat anders wil, dan zeggen die bazen: dan zetten wij onze fabrieken in het buitenland. Nou ja, dan moet de overheid natuurlijk wel toegeven.
- Ko : Daar geloof ik niks van, Witte. Als de overheid zegt dat die bazen op moeten houden met die vervuiling, dan zullen ze wel moeten, of ze willen of niet. De overheid gaat dat dan gewoon vastleggen in wetten.
- Neus : Ja.
- Witte man : Als je dat nou wilt weten, dan moet je vanmiddag naar de Euro-mast gaan. Daar is een vergadering tussen de industrie en de overheid over de problemen in de Rijnmond. Daar kan je het zelf zien.
- Ko : Daar moeten we bij zijn. **Holt weg.**
- Neus : Ho ... wij komen daar niet zomaar binnen.
- Ko : Daar verzinnen we onderweg wel wat op. **Holt weg.**
- Witte man : Jongens, als jullie me nodig hebben je weet waar je me kan vinden hè. In het actiecentrum.
- Neus : Zullen we de groeten doen aan juffrouw Van der Hoven ... hm ...
- Witte man : **Lachend.** Ga je weg, snotneus.. . **Neus holt af.**

In de Euromast; Panorama van de Rijnmond. Daarop zijn te zien: Botlekgebied, Europoort, wegnnet rond Rotterdam en gastarbeiders in pensions. Er staat een vergadertafel met vijf stoelen erachter, hamer en intercom erop. Op komen gearmd drie personen: mevrouw Bot, mijnheer Lek en mijnheer Belangen. Mevrouw Bot draagt een grote stola en een gigantische hoed met een hele lange veer. Zij is tevens in het bezit van een zeer lange sigarettenpijp. De heren Lek en Belangen zijn wat soberder gekleed. Hun grijze vilthoeden doen denken aan gangsterkoningen. Ze lopen gedrieën naar voren en zingen:

Bot - Lek - Belangen,
 wij zijn gevestigd in de Europoort.
 Wij zijn belangrijke industriëlen.
 U hebt vast wel van ons gehoord.
 Wij hebben het hiervoor het zeggen!

De welvaart komt voornamelijk van onze kant,
de overheid wil ons aan banden leggen.
Als ze te lastig zijn gaan wij naar het buitenland.

Van de andere kant komen nu ook twee personen. De ene kennen we al als juffrouw Aan den Hoorn uit de centrale meld- en regelkamer. De andere is een keurig heerschap met een half brilletje. Zij zingen:

Juffrouw Aan den Hoorn en ik zijn van de overheid,
en wij voeren met nog wat anderen het milieubeleid.
Wij gaan over het milieu vergaderen met de industrie.
't Wordt wel moeilijk met zijn tweeën,
we hebben genoeg ideeën
maar wij zijn met zijn tweeën
en zij met drie.

- Bot : Gezellig hè? Zo'n vergadering hoog in de Euromast! En wat een uitzicht!
- A.d. Hoorn : Zo florissant ziet het er anders ook weer niet uit. Je kunt haast niks meer zien door de smog.
- Lek : U bedoelt de mist zeker, Aan den Hoorn?
- A.d. Hoorn : Nou ja, de smog-mist.
- Lek : Die hoeft anders helemaal niet hinderlijk meer te zijn, als je gebruik maakt van de allerlaatste uitvinding van ons bedrijf: de mistlap!

Hij zet zijn hoed af en haalt er vier doeken uit. Deelt die aan de anderen uit, die er de ramen mee schoon beginnen te maken.

Je poetst de ramen aan de binnenkant en ze worden aan de buitenkant schoon. Met twee, drie streken is het hardnekkigste vuil verdwenen. De mistlap is in de eerste plaats bedoeld tegen de smog, maar ook voor de automobilist is het een uitkomst. En voor de hobbyist. Het aquarium kan aan de buitenkant gereinigd worden. Geen halsbrekende toeren meer op de bovenste verdieping van de flat om de ramen te zemen. Et cetera. Et cetera.

- Belangen : Zo overwinnen wij stapje voor stapje de hele milieuvervuiling. Gisteren de milieuzeeffjes, en vandaag de mistlap. En wie weet,

morgen een uitvinding die de hele milieuvervuiling aan het oog onttrekt.

Bot : Daar moet op gedronken worden!

Belangen : Inderdaad. **Door intercom.** Waar blijft die koffie, potver-drie! De industriecomplexen rijzen als paddestoelen uit de grond. We hebben een enorme vooruitgang geboekt sinds de Tweede Wereldoorlog. Als er maar voldoende geïnvesteerd wordt. Dat is het geheim.

A.d. Hoorn : Maar niet alle mensen leven even gerieflijk. Kijkt U daar maar eens. Opgestapelde gastarbeiders. Ze puilen uit hun pensions.

Belangen : Waar, ik zie niks!

A.d. Hoorn : Daar, achter U.

Belangen : Akkoord, akkoord. Er zijn nog wat onvolkomenheden. We zijn nog niet aan het einde van onze welvaart.

Lek : Nee, gelukkig niet!

Belangen : Maar, laten we allereerst aan de goede dingen denken. Zoals, Rotterdam, de grootste havenstad ter wereld. **Applaus.** Het Botlek-gebied, uniek in Europa. **Applaus.** Het wegennet, dat als een reuzenspaghetti de stad Rotterdam omhelst. **Applaus.** De overheid zegent het huwelijk tussen het wegennet en de industrie, en uit dit huwelijk ontspruit de welvaart. De welvaart voor het gehele land. Een gezonde spruit mag ik wel zeggen. Die groeit, die wast . . .

Lek : Waar blijft die koffie toch?

Belangen : **Door intercom.** Laat ogenblikkelijk de koffie komen!
De koffie komt eraan. Neem plaats.
Iedereen gaat zitten
Ah, ik ruik de koffie al.

De koffie komt er inderdaad aan; het zijn Neus en Ko die hem binnen brengen, slordig vermomd als koffie-meisje en kelner. Ze kijken deftig maar ook wel een beetje benauwd. Terwijl de koffie rond wordt gebracht, roept iedereen door elkaar 'Koffie, koffie, koffie! ' Het is een hels kabaal, wat opeens stopt, wanneer Belangen de voorzittershamer met een enorme klap op de tafel neer laat komen.

- Belangen : Ik open deze vergadering, en ik heet iedereen van harte welkom. Het is een belangrijke vergadering, we gaan het namelijk hebben over de verdeling van de ruimte in de Rijnmond.
- A.d. Hoorn : Ik zou daar graag iets over willen zeggen!
Gaat staan. Het is een nogal hachelijk probleem. Ik zelf, persoonlijk, als verantwoordelijk ambtenaar van de meld- en regelkamer, zit met mijn handen in het haar. We worden overstelpt met klachten. In 1970 bijvoorbeeld: 17.600. We stellen de mensen altijd gerust aan de telefoon. We zeggen dat we alles zullen regelen. Maar wat doen we eigenlijk?
- Neus : Ja, wat doen jullie eigenlijk?
- Belangen : **De anderen kijken allemaal naar mevrouw Bot.** Wat zegt U, mevrouw Bot?
- Bot : Ik, ik zeg niets hoor! Ga rustig verder, Aan den Hoorn.
- Belangen : Ga door, Aan den Hoorn.
- A.d. Hoorn : Er zullen ingrijpende maatregelen genomen moeten worden. Want, mevrouw, mijne heren - **Bijna huilend** - ik voel me schuldig . . .

Het is even stil.

- Lek : **Met diepe zucht, maar niet erg gemeend.** Ik kan ontzettend veel begrip opbrengen voor Uw welgemeende noodkreet.
- Overheid : Daar ben ik dan erg blij mee.
Hij loopt naar kaart van de Rijnmond.
 Hier op deze kaart is aangegeven, waar de meeste klachten vandaan komen.
De Rijnmond op de kaart is rood omrand. Ook Zeeland staat erop.
 Binnen dit rood omrande gebied is de stank werkelijk niet te harden. Kunt U niet wat zuiveringsinstallaties aanschaffen, zodat de stank een beetje overgaat.
- Lek : O natuurlijk, als U ons wat subsidie zou willen geven, dan zijn we daar gaarne toe bereid.
- Overheid : Maar we hebben het al zo moeilijk met de inflatie en we hebben al zoveel geld uitgegeven om de industrie hier naartoe te halen om

de werkgelegenheid te vergroten. Kunt U nu niet een klein percentage van de winst afhalen en beschikbaar stellen voor zuiveringsinstallaties . . .?

Hij ziet de opeens dreigende gezichten van Bot, Lek en Belangen en gaat bliksemsnel weer zitten.

Het was maar een ideetje van me.

Lek : Iets van onze wist afhalen? Nou moet U natuurlijk niet te veel eisen gaan stellen, anders zijn we zo vertrokken. Met fabriek en al. En dan zit U met de werkloosheid.

De drie buigen zich nu langzamerhand dreigend over de tafel heen.

Belangen : Onze winst beknotten. Maar wie weet nou beter dan U, dat de winst de motor is van onze vooruitgang. En voor die vooruitgang moeten we allemaal iets over hebben. Een beetje stank bijvoorbeeld.

Overheid : We willen helemaal niet dat U vertrekt, begrijpt U me goed. Maar is er nou niet wat aan te doen. Die mensen leven vaak in een onleefbare omgeving. Het regent klachten. Daar moet toch iets aan gebeuren.

Lek : ***Loopt naar de kaart.*** Ik geloof dat wij wel een oplossing hebben.

Hij verplaatst de huisjes, die nu als voorbeeld op de kaart staan, van de Rijnmond naar Zeeland en zet op hun plaats in de Rijnmond een paar kleine modelletjes van fabrieken.

U maakt dat de mensen die het meeste last hebben van de milieuverontreiniging, gaan verhuizen. Hier naartoe bijvoorbeeld. En dan hebben we hier nog wat extra plaats om wat fabrieken neer te zetten. Zo is dan ieder op zijn plaats. ***Bot en Belangen knikken goedkeurend.***

Overheid : Vindt U dat nou niet een tikkeltje omslachtig. Die mensen wonen er vaak al jaren, al vóór de industrie er was. En om ze nou zo maar zonder boe of bah — om het zo maar eens populair uit te drukken - weg te sturen, nee, ik denk niet dat wij het daarmee eens kunnen zijn.

Wat denkt U ervan, juffrouw Aan den Hoorn?

A.d. Hoorn : Nee, ik denk niet dat we het daarmee eens kunnen zijn.

Belangen : ***Slaat met hamer op tafel.*** Alle voors en tegens gehoord hebbende, breng ik nu dit plan in stemming. Wie is er voor?
Bot, Lek en Belangen steken hun handen op.
 Wie is er tegen?
Overheid en Aan den Hoorn.
 Da's twee! Dan is het dus aangenomen.

Overheid : Het zal wel niet anders kunnen.

Neus : Maar gaat U het nou ook aan de gewone mensen vragen?

Overheid : Wij informeren de mensen.

Ko : Maar de mensen zullen het wel niet leuk vinden om te verhuizen.

Lek : Ik denk dat ze dolblij zullen zijn dat ze ondertussen eens van die stank verlost zijn.

Ko : Maar nou moeten die mensen verhuizen, omdat U niks aan de stank wilt doen.

Bot : Dat is onbetamelijk, ongehoord.

Overheid : Maar wij, de overheid, wij doen er van alles aan. Wij hebben snuffelpalen, wij hebben een centrale meld- en regelkamer, wij hebben mobilfoonwagens, et cetera, et cetera . . . maar, wij zijn in de minderheid.

Bot, Lek en Belangen:
 En wij zijn in de meerderheid.

Neus : Dat klopt, zij zijn in de meerderheid.

Ko : Maar waar zijn de gewone mensen dan, over wie het gaat? En die hier wonen en werken.

Overheid : Die worden door ons vertegenwoordigd.

Ko : ***Wijst naar de andere kant van de tafel.*** En wie vertegenwoordigen zij dan?

Belangen : De fabrieksdirecteuren.

Ko : Zijn er tegenwoordig meer fabrieksdirecteuren dan gewone mensen?

Belangen : ***Opeens kwaad.*** Met wie praten we hier eigenlijk, zeg! D'r uit, d'ruit.

Heren, u kent allen het belang van de ontvolking van Rotterdam. Door de bevolking uit de verkrottende binnenstad naar de riante slaapwijken te doen verhuizen, komt de kostbare grond van de city vrij voor onze nijverheid. De bevolking werkt echter niet erg mee.

Door her en der woningen te slopen en gastarbeiderspensions in te richten moesten we de aantrekkingskracht van de wijken in het hart van de stad breken. Maar sinds kort is er een snellere en goedkopere ontvolkingsmethode ontwikkeld door de overheid.

U weet: geld maken stinkt. En mensen kunnen in deze stank niet behoorlijk

leven. Dus heeft de overheid in het algemeen belang een meld- en regelkamer ingesteld waar men telefonisch zijn klachten kan indienen. 'het stinkt bij u? Kunt u omschrijven waarnaar het stinkt? En mag ik nog even uw adres? Dank u wel voor het telefoontje. Gaat u maar rustig slapen, we maken er meteen werk van.'

'Man, hoor je dat kloppen?' 'Och, vrouw, dat zullen die van de meld- en regelkamer wel zijn. Ze zouden er meteen werk van maken.'

En gelijk heeft ie, want de volgende dag vindt ie dit bordje op zijn woning.

Bot : ***Staat op.*** Wacht eens even. Dat zijn die twee, hoe heten ze ook al weer. Ik heb vanmorgen hun foto's in de Libelle gezien. Hoe heten ze?

Neus en Ko : Neus en Ko!

Bot : Juist, Neus en Ko, dank U.

Geaffecteerd en razend.

Schande! -Schande! Ze hebben in Groningen ook al een directeurskamer overhoop gehaald. Ze moeten opgesloten worden. In het tuchthuis met ze. Pak ze dan!

Ko : We hebben lekker een heleboel dingen gehoord die niet in onze schoolboeken staan Die zetten we lekker in het Verzwegen nieuws". Dan weet onze hele klas het.

Bot : Dat mag nooit gebeuren! Pak ze! Pak ze! »

Iedereen holt achter elkaar achter Neus en Ko aan. Neus stopt de voorste van de achtervolgers, Belangen, het dienblad in handen. Hij verliest zijn evenwicht en hij valt. Iedereen valt bovenop hem, op een grote hoop.

Neus : ***Lacht.*** De overheid en de industrie op één hoop. Ko : Ik heb het ze eens lekker gezegd. Dat ik dat durfde, dat ik dat durfde!
! Ze hollen weg.

In het actiecentrum; stencilmachine en tikmachine. De witte man zit een stencil te lezen. Neus en Ko besluipen hem en roepen opeens:

Neus en Ko : Ha, die Witte!

Witte man : ***Schrikt zich rot.*** Welkom, welkom, welkom. Nou, nou, jongens.

Ko : Jongen, wat we nou toch hebben meegemaakt. Je had gelijk hoor. Die overheid heeft geen donder te vertellen.

Neus : Als je wilt dat er iets verandert, dan zullen de gewone mensen dat zelf moeten doen.

Ko : Daarom moeten we iedereen vertellen wat wij gezien hebben.

Neus : Want iedereen heeft er recht op, dat te weten.

Ko : We moeten het opschrijven, Neus, wat we steeds hebben gedaan.

Neus : Maar niet alleen voor onze klas. Iedereen moet het weten.

Ko : Neus, we moeten het stencilen. Pak de tiepmachine dan kunnen we het meteen uittiepen.

Neus : **Gaat zitten typen.**

Witte man : Ho, ho, jongens, rustig aan. Je kan de wereld niet in één dag veranderen.

Ko : We gaan heel Nederland vertellen wat wij gezien hebben.

Witte man : Luister nou even.

Ondertussen tikt Neus door en frunnikt Ko aan de stencilmachine.

Jullie lopen me te hard van stapel. Jullie willen de mensen vertellen hoe de dingen werkelijk in elkaar zitten. Maar dat zijn *nieuwe* dingen. Dat begrijpen de mensen niet meteen. Daar heb je tijd voor nodig. Jullie begrepen toch ook niet meteen wat er aan de hand was. Of wisten jullie in Groningen al precies, hoe alles in elkaar zat?

Neus en Ko houden even op; gaan dan onmiddellijk weer door.

Nee, daar heb je wat voor mee moeten maken. Daar heb je tijd voor nodig gehad.

Neus : Maar we hebben nou geen tijd meer te verliezen.

Witte man : Maar Neus, als je dat niet goed voorbereidt dan zullen de mensen niet naar je willen luisteren. Dat zijn nieuwe dingen, da's verzwegen nieuws.

Ko : Ja, het verzwegen nieuws. Inderdaad. Dat moeten we meteen uitdelen en dat moet aan iedereen bekend gemaakt worden. Witte, leg eens uit hoe die stencilmachine werkt!

Ben je klaar Neus? Neus : Ja.

Neus trekt het stencil uit de machine; Ko legt het met behulp van de Witte in de stencilmachine. De Witte legt hem uit hoe ie moet draaien. Neus en Ko zingen, terwijl de Witte zegt:

Witte man : Dan moetje het zelf maar weten, je zult zien dat er niks van terecht komt.

Neus en Ko : Wie er niets aan doet
en de zaak niet onderzoekt
die kan het wel vergeten

en die komt ook nooit te weten.
Dat er veel, ontzettend veel veranderen moet
want het gaat helemaal niet goed!

Witte man : Ko, wel de goeie kant opdraaien hoor!

Neus en Ko : We moeten zelf aan 't werk
met zijn allen zijn we sterk
dus iedereen moet doen
wat de overheid niet doen wil.
Hoe het in elkaar zit, weetje door onderzoek alleen.
Daarom zeggen we het iedereen!

Witte man : Als je dat niet goed organiseert, dan komt daar niets van terecht.

Neus en Ko : We gaan nu aan de slag
nu is het de grote dag
nu gaan we zelf bepalen
wie de rekening gaat betalen.
Daarom gaan we met 'Het verzwegen nieuws' aan het werk.
Met zijn allen zijn we sterk!

Ze gaan de straat op met stapels stencils in hun handen. Die prijzen ze luid aan als 'Het verzwegen nieuws'. Ze komen bij een fabriekspoort. Er komt een arbeider naar buiten, ze geven hem het stencil. Hij kijkt er even naar, frommelt het in elkaar en loopt door. Neus pakt het weer op en strijkt het glad. Dan komt een mevrouw door de poort.

Neus en Ko : Mevrouw, het verzwegen nieuws. Het nieuws dat verzwegen was.

Mevrouw : ***Pakt het aan.*** Ja, ja.

Neus en Ko : Vers van de pers!

Mevrouw : Ja, ja.

Neus en Ko : Hebben wij allemaal meegemaakt!

Mevrouw : ***Loopt door.*** Ja, ja.

Ze vouwt het papier op en stopt het in haar tasje.

Ko : U leest het wel hè?

Mevrouw : ***Loopt weg.*** Ja, ja.

Ko : Ja.

Er komt nu duidelijk een ambtenaar naar buiten, compleet in pak en met aktetas. Hij ontwijkt vriendelijk glimlachend de pamfletten uitdelende Neus en Ko. Nu komt er een juffrouw uit de poort, ze klampen haar aan en geven haar het stencil. Ze leest het aandachtig.

Juffrouw : Zo. Dat is mooi werk jongens. Da's goed. Maar, het is niet voor morgen.

Neus : Hoe bedoelt U dat?

Juffrouw : Nou, daar moet nog een heleboel voor gebeuren. Maar het is goed werk.

Ze loopt door en laat Neus en Ko verslagen achter. Op komen de agenten P1, P2, en P3. Ze stoppen vóór Neus en Ko.

P1 : Stop, daar zijn ze!

P2 : Keu, je bent gearresteerd!

Neus : Ik heet geen Keu.

P2 : Dan ben je Noos!

Neus : Zo heet ik ook niet!

P2 : Allemensen, het zijn de verkeerde. Ze zijn het niet! ***Ze rennen door.***

P1 : Ho, stop, sufferd! ***Loopt terug.***
Neus en Ko, jullie zijn gearresteerd, het is afgelopen met jullie streken.

P3 : Inderdaad, Keus en No! ... eh . . . Neus en Ko!

Op komt de auto van Cris Cras.

Cris : Aha, daar hebben we Neus en Ko.

Neus en Ko : Cris! ! ***Ze worden stevig vastgehouden door P1.***

Cris : Goedenmiddag, heren, misschien kan ik U van dienst zijn, ik ken deze rakkers erg goed. Maar laat ik me eerst even voorstellen, hè? Mijn naam is Cris Cras. Van expeditiebedrijf Cris Cras.

P3 : Goedenmiddag, mijnheer Cras Cris.

Cris : Ik zei U al, dat ik deze twee ondernemende jongelieden goed ken, en ik stel U dan ook voor dat ik ze voor U meeneem en ze veilig op school aflever.

- P1 : Ho, ho. Dat zal niet gaan. Ze zijn gearresteerd wegens opruiing, pamfletten verspreiden, huisvredebreuk, etc. etc. Ze zijn in voorlopige hechtenis genomen. Ze gaan mee naar het bureau.
- Cris : Zo, zo, zo. Ik zeg maar zo: Góed, dat er politie is. Sigaretje heren?
Alle agenten accepteren een sigaretje.
 Zoals ik dus al zei, goéd, dat er politie is. Maar, vindt U het niet een tikkeltje overdreven kinderen van twaalf, amper dertien jaar als misdadigers te behandelen?
- P2 : Wat moeten we dan?
- Cris : Geef ze mij mee, dan lever ik ze veilig op school af.
- P1 : Maar ik kan m'n gezicht toch niet verliezen?
- Cris : Da's waar. Eh . . . geef ze een stevig standje.;
- P3 : Dat lijkt me een uitstekend idee, dan geven wij het bericht dat ze gepakt zijn wel door aan de radio.
- P2 : Dat lijkt me een heel goed idee. Dan zijn we eindelijk van Keu en . . . van die twee af.
- P1 : Oké.
- Cris : Standje!

Neus en Ko gaan in de houding staan. Cris loopt naar zijn auto en start de wagen. Agent PI loopt naar voren, en tijdens zijn speech sluipen Neus en Ko naar de auto van Cris.

- P1 : Keu en ... eh .. jongelui! Zachte heelsemeesters maken stinkende wonden. Maar een goede leermeester spaart de roede niet, want boontje komt om zijn loontje en wie zijn billen brandt, moet op de blaren zitten. Wie kaatst . . .
- P3 : ***Tikt PI op de schouders.***
- P1 : Ja?
- P3 : Ze zijn weg, chef!
- P1 : O, nou, dan gaan we maar. ***PI en 3 draven af.***
- P2 : ***Blijft achter. Denkt diep na. Dan:*** Neus en Ko! Dat was het! ***Af.***

Tussenscène 3

Neus en Ko weer naast Cris in de vrachtwagen. Autoradio staat aan.

'De twee jonge voortvluchtigen Neus en Ko zijn aangehouden in de Rijnmond. Na verhoord te zijn door de plaatselijke recherche, zijn ze op transport gesteld naar huis. Na alle spanningen kan Nederland herademen.

Hiermee eindigt een jacht van twee dagen op deze twee jeugdige weglopers, een jacht die voor hen nog wel een staartje zal hebben. Op een persconferentie verklaarde de Rotterdamse politie opgelucht te zijn, het onderzoek te hebben afgesloten. Ze lazen gelukstelegrammen voor van het ministerie van Onderwijs, en van de directie van een strokartonfabriek in Oude Pekela, die anoniem wenst te blijven. Het Rotterdamse bedrijfsleven heeft de agenten PI, P2 en P3, die speciaal met dit onderzoek waren belast, een oorconde overhandigd, waarin hun moed, doorzettingsvermogen, maar speciaal hun schranderheid werd geprezen.'

Cris zet de radio af. Neus en Ko kijken triest.

Neus : 't Is afgelopen.

Ko : Ja, het is afgelopen.

Cris : Zitten jullie in je piepzak? Of zijn jullie bang voor het staartje, waar de nieuwslezer het over had?

Neus : Och, juffrouw Van der Hoven zal wel een verhaal houden over plichtsbetrachting, maar da's gauw over.

Cris : Nou, waarom zijn jullie dan zo somber.

Neus : Ik begrijp het niet, hè, Cris. We hebben zoveel gezien en zoveel meegemaakt. We wilden het aan iedereen gaan vertellen, maar niemand wou naar ons luisteren of er ook maar iets aan gaan doen.

Cris : Jongens denk nou toch even na. Je kan toch wel begrijpen dat die mensen niet een-twee-drie-hup aan het veranderen slaan, alleen maar omdat jullie een stenciltje gemaakt hebben, waarin staat hoe het in elkaar zit.

Ko : Ja, dat zei de Witte ook al. Zoiets moet je goed voorbereiden en organiseren. Je kunt de wereld niet in één dag veranderen.

- Cris : Zie je nou wel, jullie hoeven niet zo somberte zijn, jongens.
- Ko : Natuurlijk zijn we somber. Wat moeten we nou? Terug naar school. Alles nakauwen wat er in de boekjes staat. Terwijl we ondertussen toch zeker weten dat er een hoop verzwegen wordt.
- Neus : Overal zijn er groepen mensen bezig met de wereld te veranderen. En waar zitten wij? Op school!
- Cris : Hebben jullie dan zó weinig begrepen van die reis die jullie gemaakt hebben? Begrijp je dan niet dat het goed is om op school aan de gang te gaan? Overal op die reis van jullie zijn jullie mensen tegengekomen die bezig waren om dingen te veranderen. Ton met zijn vrienden in Groningen. De Witte met zijn club in de Rijnmond. Je hebt gemerkt dat de strokarton-arbeiders ook niet over zich heen laten lopen. Er komen steeds meer groepen mensen, die het niet meer nemen. Sla de kranten er maar op na. Enka-fabriek, bezet door de arbeiders. Tijdje geleden: Hoogovens. Prikacties, stakingen.
- De studenten, die pikken het ook niet meer dat ze steeds meer moeten betalen om te kunnen studeren. Zo zijn er steeds meer groepen bezig die het niet meer nemen. Hoe meer van die groepen er komen, hoe sneller uiteindelijk de gewone mensen kunnen gaan bepalen wat er moet gebeuren. En daarom moeten jullie op school beginnen.
- Neus : Maar, hoe kan dat dan, Cris. Zeker actie voeren op school?
- Cris : Juist op school. Stel je nou eens voor, je gaat met je juf van je school de school uit, de straat op en de buurt in waar je woont. En je gaat onderzoeken wat voor problemen er zijn.
- Ko : Ja, Neus, de woonomstandigheden in de buurt.
- Neus : Of hoe het met de overheid in mekaar zit.
- Cris : En als die onderzoeken wat ver weg liggen, bijv. in Groningen of in Friesland, dan vragen jullie of er mensen daarvandaan naar jullie willen toekomen om er iets over te vertellen.
- Neus : Ton, uit Groningen.
- Ko : Of de Witte uit de Rijnmond. Zal juf leuk vinden.
- Neus : Of Cris. Ja!

Ko : Neus, Cris heeft gelijk jÓh, het is helemaal nog niet afgelopen. Het begint pas. ***Hij geeft Neus een zoen.***
Cris, breng ons maar terug naar school!

Cris : Oké jongens, vol gas!

4. De school

Zelfde opstelling als in het begin. Juf staat voor de klas en leest ergens aandachtig in. Karelkje zit onder de bank iets anders te lezen. Jeanneke heeft een leesbeurt.

Jeanneke : 'De dames uit de achttiende eeuw wisten wel raad met het geld. Ze gingen graag naar de kapper. Hun wangen waren dik bepoederd. Er werden wijde hoepelrokken gedragen. In die tijd werd er ook verschrikkelijk veel gegeten. Aan de slanke lijn dacht men toen nog niet.'

Stilte.

Juf, de bladzijde is af.

Juf : Oh . . . pak het boek 'Hier en nu' . . .

Alle kinderen kijken vreemd op. ...

ik bedoel 'Toen, nu en straks'. . . bladzijde 4 . . . Jantje . . .

Jantje : 'De kinderen van nu gaan naar school. Dat moeten ze. Maar erg is dat niet. Want op school kunnen ze fijn leren. Daar krijgen ze fijn les. Het is wel eens moeilijk, vooral als de zon heerlijk schijnt. Maar toch gaan de meeste kinderen graag naar school.'

Henkie : Behalve Neus en Ko.

Iedereen lacht.

Juf : Karelkje, wat doe jij daar. Vast iets wat niet in de les thuishoort. Geef eens hier. 'Het verzwegen nieuws'.

Henkie : Juf, lees eens voor.

Juf leest voor, iedereen komt om haar heen staan.

Juf : 'In de Rijnmond was een witte mijnheer, en die voerde een show op. Hij liet aan de mensen zien hoe dat nou zit met de luchtvervuiling. Beste lezers, het zit zo. De fabrieken willen er niets aan doen. Want ze willen liever hun geld voor iets anders gebruiken. Waar ze meer winst mee maken.'

Net als in Groningen. De witte man gaf het schriftje van Ko aan de juffrouw. Ze las er in, ze zei dat het heel interessant was, en dat het allemaal dingen waren die ze zelf nog niet wist.

Kinderen lachen.

Ze zei ook: Die twee snotapen hebben in één dag meer geleerd dan in een heel jaar op school.

Tussen de witte man en de juf is het dik aan

Kinderen : Verder lezen juf!

Juf : Nee, nee, nee, dat is privé.

'De overheid doet er ook niks aan . . .' hè, wat beweren ze nou.

'Dus de overheid doet er ook niks aan. Die moet alles goedvinden, wat de industrie zegt. Want anders zetten ze de fabrieken ergens anders neer. Beste lezers, volgens ons is de oplossing dat alle gewone mensen moeten zeggen dat ze het niet meer nemen. Daarom gaan we ze allemaal vertellen hoe het zit en dat het alleen maar draait om de centen . . .'

Nou, nou ... hm ... die beweren me daar wat!

Ondertussen zijn Ko en Neus binnengeslopen met een stapel kranten.

Jantje : En verder juf.

Juf : Verder niks meer.

Ko : ***Imiteert de stem van de juf.*** En toen hebben we een heleboel stencils gemaakt en die hebben we uitgedeeld . . . hm . . . maar niemand wou het lezen of naar ons luisteren . . . hm ...

Neus : En toen zei Cris onderweg, datje eerst op school moet beginnen, dat we daar op onderzoek moeten gaan en leren over dingen die in de wereld aan de hand zijn.

Kinderen : Hoera, leve Neus en Ko.

Veel gejoel, ze worden op de schouders genomen.

Juf : Zet ze maar weer neer.

We gaan weer verder met de boekjes.

Henkie : Maar juf, U hebt zelf net gezegd, dat ze in één dag meer geleerd hebben dan in één jaar op school.

Juf : Dat kan wel zijn, maar jullie moeten toch echt wel iets leren, anders gaan jullie niet naar de brugklas.

Jeanneke : Maar wat Neus en Ko vertellen is veel leuker dan wat in de boekjes staat, daar leer je veel meer van.

Juf : Maar jongens toch. Wat moet ik dan zeggen als de inspecteur komt? De kinderen vinden de boekjes niet leuk meer. Dus doen we maar niks meer.

Ko : Juf, Neus en ik hebben een nieuw lesrooster gemaakt.

Juf : Laat maar eens horen .. . hm ...

Ko : We beginnen met de krant te lezen elke ochtend. En als iemand iets niet goed begrepen heeft, dan gaan we er gewoon naartoe. Maar het moeten wel belangrijke dingen zijn, én actueel ...

Jantje : Wat is actueel, Ko?

Ko : Ja, dat krijg je hè, als je in de praktijk zit, zoals wij. Dan leer je een hoop nieuwe woorden. Actueel, dat is: van nu.

Neus : En rendabel, Ko?

Ko : Rendabel dat is . . . hé, jongens, daar hebben we het nou niet over hè. Dat staat allemaal in 'Het verzwegen nieuws' en dat delen we straks uit.
Maar laten we eerst eens gezellig in een kring gaan zitten.
Iedereen in kring.

Juf : Maar we kunnen toch niet... hm . . . overal naartoe?

Ko : We hoeven ook niet overal naartoe. Als het te ver is vertelt U er gewoon wat over.

Juf : En als ik het nou niet weet . . . hm . . .?

Ko : Dan laten we iemand anders komen om te vertellen!

Neus : Ton, uit Groningen.

Ko : Of de Witte, juf!
En als er niemand kan komen, dan gaan we naar de bieb.

Neus : Ja, en daar gaan we dan hollend naartoe, dan hebben we meteen gymnastiek gehad. Want het is veel belangrijker dat we op school

leren wat er om ons heen aan de hand is, dan dat we allerlei dingen moeten leren waarvan we niet weten waar het voor nodig is.

Juf : Maar jullie leren nu toch ook over wat er om je heen gebeurt.

Ko : Nee hoor, juf. Weet U nog van dat opstel, waar in een 9 voor kreeg. Dat ging over de fabriek. Weet U nog wat daar in stond.

Henkie : Dat weet ik nog wel. Het ging over hoe mooi de machines draaiden, en hoe de arbeiders zingend aan het werken zijn. Dat het zo'n vrolijke boel was in de fabriek.

Neus : Zo, zonder problemen en zo.

Henkie : Precies.

Neus : Nou, daar klopt dan geen barst van. Dat hebben wij wel gezien in Groningen en in de Rijnmond, hè Ko.

Ko : Correct, Neus!

Juf : Maar jullie moeten toch ook kunnen rekenen!

Kareltje : Waarvoor?

Juf : Voor jullie onderzoeken. Kijk maar eens naar de student!

Iedereen enthousiast.

Kinderen : Ja . . .!

Jeanneke : Dan gaan we iedere dag een krant maken. En dan gebruiken we uw tiepmachine en vragen we aan het hoofd of we mogen stencilen.

Jantje : En dan laten we die krant ook thuis lezen en aan kinderen van andere scholen. Dan kunnen die ook aan de gang.

Kinderen : Ja,ja! !

Juf : Maar jongens, dat kan niet zomaar een-twee-drie. Daar ben ik niet voor opgeleid. Dat hebben wij niet gehad op de kweekschool.

Ko : Maar U hoeft het niet alleen te doen, juf. Wij zijn er potdomme ook nog. Nee, dat komt dik voor mekaar hoor.

Neus : En dan hoeft U ook niet meer elk jaar hetzelfde te vertellen. Zou U dat niet leuk vinden.

Juf : Jongens, dat zou ik geweldig vinden!

Kareltje : Juf, U bent U . . . hm ... kwijt!

Juf : Hoera!

De kinderen juichen.

Slotlied ***Allemaal***

Jongens meisjes, luister goed
wij weten ook niet hoe het moet
zoals het nu gaat is het toch niks.
Als we zelf niet onderzoeken
en alleen maar in de boeken
kijken weten we later nog niks.
Sla de handen nu ineens
onderzoeken, nu meteen!

Neem bijvoorbeeld Neus en Ko
die deden dat ook zo
en dat moeten we niet vergeten.
Die hebben wat gewaagd
en die zijn erin geslaagd
en zo kom je nog eens wat te weten.
Sla de handen nu ineens
onderzoeken, nu meteen!

Wie het werkelijk wil weten
kan zijn schoolboek wel vergeten
want het echte nieuws dat wordt verzwegen.
Dat is helemaal niet in orde
nee dat moet veranderd worden
want daar kunnen we niet langer tegen.
Sla de handen nu ineens
onderzoeken, nu meteen!

De feiten staan wel in het boek

maar het verband is heel ver zoek
dus we moeten maar een keer wat wagen.
We gaan zelf aan de slag
onderzoeken elke dag
dat is dé manier om straks te slagen.
Sla de handen nu ineens
onderzoeken, nu meteen!

De acteurs beginnen krantjes ('Het verzwegen nieuws') uit te delen. *

* In deze krant staat het reisverslag van Neus en Ko, maar ook veel informatie over Groningen en de Rijnmond. De naam van de krant heeft de student uit Groningen - Ton - voor ze bedacht.

